

Pedagogická fakulta
Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Katedra pedagogiky a psychologie

Bakalářská práce

ETICKÝ KODEX A JEHO VÝZNAM PRO PROFESNÍ KOMPETENCE

Bc. Eva Hejdová
Sociální pedagogika
(kombinovaná forma)

vedoucí bakalářské práce
doc. PhDr. Dr. Miroslav Somr, DrSc.

České Budějovice
2011

Prohlášení:

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované a použité literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce.

Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích

31. 3. 2011

.....

Eva Hejdová

BIBLIOGRAFICKÁ IDENTIFIKACE

Název bakalářské práce: Etický kodex a jeho význam pro profesní kompetence

Pracoviště: Katedra pedagogiky a psychologie Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity

Jméno a příjmení autora: Bc. Eva Hejdová

Studijní obor: Sociální pedagogika

Vedoucí práce: doc. PhDr. Miroslav Somr, DrSc.

Rok obhajoby: 2011

Anotace:

Každá profese má určité kompetence. Některé kompetence, které nejsou přímo ohraničeny zákonem, podléhají tzv. etickému kodexu. Nejznámější oblastí, která podléhá etickému kodexu, je lékařství.

V teoretické části bakalářské práce vymezím na základě odborné literatury pojem etický kodex, a budu se dále věnovat profesím, které etickému kodexu podléhají. Ráda bych porovнала funkci etického kodexu v minulosti a nyní. Ráda bych se zaměřila na etický kodex učitele, sociálních pracovníků, sester a lékařů, policie a popř. novinářů.

V praktické části práce se pokusím zjistit, zda se profese, které jsem popsala v teoretické části, opravdu řídí etickými kodexy.

Pro vypracování své bakalářské práce použiji nejprve metodu komparace, kdy porovnáám historii s přítomností. Potom zanalyzuji informace získané z řízeného rozhovoru se zástupcem některé z uvedených profesí.

Klíčová slova: etika, etiketa, morálka, pokora, etický kodex, systém etických kodexů, etika ve zdravotnictví, etický kodex obchodních konzultantů

BIBLIOGRAPHICAL IDENTIFICATION

Thesis title: The Code of Ethics and its importance to professional competence

Place of work: Department of Pedagogics and Psychology, Pedagogical Faculty,
University of South Bohemia

Name of the author: Eva Hejdová

Field of study: Social Pedagogy

Bachelor leader: doc. PhDr. Miroslav Somr, DrSc.

Year of defence: 2011

Annotation

This bachelor work deals with a topic of family and its background influences for children . In the theoretical part I have outlined the historical development of the family. By the help of the literature I have read over, I have brought in a few definitions to realize the versatility in this case. I have focused on the family in the society context and by the help of a few characteristics I have showed the differences between a healthy and an unhealthy family. Then I have marked out some problem moments in the family background, for example the unsuitable educational parents' postures.

In the practical part I have used two investigative methods. The first is a case study. It was caused by a long-lasting observation and it shows the negative and unfit background which is obvious in the behaviour of children in nursery schools. The second is a questionnaire. It was given to the parents of the pre-school children and it shows how the parents raise their children and how they solve incidental problems.

Key words: Ethics, etiquette, morality, humility, ethics code, a system of ethics, ethics in health care, ethical code of business consultants

Obsah

ÚVOD	- 11 -
1 ETIKA, MORÁLKA, POKORA, ETIKETA	- 13 -
2 ETICKÝ KODEX	- 15 -
2.1 HISTORIE ETICKÝCH KODEXŮ	- 16 -
2.2 SOUČASNOST ETICKÝCH KODEXŮ	- 17 -
2.3 SYSTÉM ETICKÝCH KODEXŮ	- 18 -
2.4 HLAVNÍ ZÁSADY ETICKÉHO KODEXU	- 19 -
3 ETICKÝ KODEX A PROFESNÍ ETIKA	- 23 -
3.1 DVOJÍ PŮSOBNOST KODEXU V OBLASTI PROFESNÍ ETIKY	- 23 -
4 ETICKÝ KODEX A JEDNOTLIVÉ SOCIÁLNÍ ROLE	- 24 -
4.1 ETICKÝ KODEX ZAMĚSTNANCŮ VE ZDRAVOTNICTVÍ	- 25 -
4.2 ETICKÝ KODEX PRACOVNÍKŮ VE VEŘEJNÝCH SLUŽBÁCH	- 30 -
4.3 ETICKÝ KODEX OBCHODNÍCH KONZULTANTŮ	- 32 -
5 ZÁVĚR	- 38 -
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	- 40 -
SEZNAM PŘÍLOH	- 42 -

Úvod

Když jsem si vybírala téma své bakalářské práce, věřila jsem, že zpracuji informace, které budou dále použitelné a vhodné pro každého člověka.

Problematika etického kodexu je dle mého názoru málo diskutovaným tématem, ačkoliv v životě každého z nás hraje svou roli. A to nejen v běžném životě, ale také v životě pracovním, či v situacích, kdy je náš život v ohrožení.

Za nejdůležitější oblast, ve které se využívá etického kodexu, považuji lékařství. Velmi zajímavým se mi jeví etický kodex ve veřejných službách. Budu se proto zabývat analýzou těchto etických kodexů, a dále se budu věnovat etickému kodexu obchodních konzultantů, protože s tímto se denně setkávám v praxi.

Cílem mé bakalářské práce je vytvořit základ „průvodce“ problematikou etiky a etického kodexu jako takového, aby každý, kdo si práci přečte, měl základní představu o celé šíři tohoto tématu. Vzhledem k tomu, že mám omezený prostor ke zpracování bakalářské práce, věřím tomu, že se mi povede předložit opravdu jen základní materiál.

Při zpracování práce jsem kladla velký důraz na komparaci jednotlivých profesí, ve kterých je etický kodex nejvíce zastoupen. Z jednotlivých aspektů jsem se pokusila učinit obecný závěr k problematice. Analyzovala jsem dostupné texty a materiály, které jsou předkládány zaměstnancům společnosti, ve které pracuji.

Ke zpracování textu jsem zvolila tuto metodologii:

Jak už jsem výše uvedla, využila jsem vědeckou metodu rešerše odborných textů a manuálů vymezujících problematiku etiky a etického kodexu v pracovněprávních vztazích, syntézu, a následnou komparaci etických kodexů jednotlivých profesí a specializací. Nanejvýš nutnou se mi jevila metoda ankety, dotazníku, anebo formy řízeného rozhovoru, protože jsem chtěla zjištěné teoretické závěry ověřit v praxi, a lepší metody v tomto směru, podle mého názoru, neexistují. Nakonec jsem se přiklonila k závěru, že ideálním je právě řízený rozhovor s konkrétním zástupcem vedení naší společnosti o konkrétním etickém kodexu, který vydala naše mateřská společnost. Udělala jsem to proto, že anketa i dotazník by musely být velice široké, aby obsáhly jednotlivé otázky, které člověk – zaměstnanec řeší pod stresem prvního dne nástupu do zaměstnání. A stejně by se nepodařilo, především vzhledem k subjektivnímu hodnocení, získat relevantní údaje, na nichž bych mohla postavit obhájení pracovní hypotézy, protože problematika etiky, etického kodexu, etikety, pokory a dalších, je natolik subjektivní a složitou, že by anketa ani dotazník nepřispěly k jiné odpovědi než k té, že etický kodex není vždy pravidlem, které je nutné vyžadovat, dodržovat,

a kontrolovat. Proč tomu tak je zmiňuji v jednotlivých kapitolách a subkapitolách mojí práce. Věřím, že tato koncepce takzvaného otevřeného textu donutí čtenáře k zamyšlení a zodpovězení otázek, které každý před sebe klade v souvislosti s nutností dodržování a vyžadování konkrétních pravidel.

Po dohodě s vedoucím práce jsem se rozhodla svou práci striktně nedělit na teoretickou a praktickou část, a to vzhledem k tomu, že provázanost odborného textu a zjištěných skutečností je natolik úzká, že by nebylo možné přehlednou formou zpracovat jednotlivé náhledy a případné výstupy bez toho, aby čtenář v práci musel listovat a přeskakovat jednotlivé strany a kapitoly, čímž by se mu velmi snížil prostor k pochopení smyslu a významu celé práce. Proto bude praktická část vždy zahrnuta k teoretickému zkoumání a analýze zpracováním souhrnu řešení konkrétního problému a mých návrhů. Toto rozhodnutí vyplývá také z určeného cíle. Příklady etických kodexů a řízený rozhovor s obchodním ředitelem společnosti, ve které pracuji, budou pak zahrnuty do příloh k bakalářské práci.

Etika může být chápána jako filosofická disciplína, sociální aspekt, pravidlo, povinnost, slušnost, morálka, pokora, a právě širě dané problematiky mě zaujala. Současná doba připouští na jedné straně velkou část vybočení z pravidel a stírají se některá historicky dodržovaná pravidla nebo jsou nahrazována pravidly jinými, a je těžké se orientovat ve vnímání toho, co je správné, co nesprávné, co se musí, může nebo nesmí, rozhodla jsem se touto prací vymezit své názory vůči etickým kodexům a jiným pravidlům a tím naznačit, že každý může vnímat pravidla po svém, což přináší právě v pracovněprávních vztazích mnoho nejasností, nesrovnalostí a pochybení. I zde totiž platí, že skupina, která pravidla vytváří, nemusí mít, a také většinou nemá, stejný pohled na vnímání toho, co je etické a co je neetické. Pro splnění tohoto cíle jsem stanovila hypotézu „všichni zaměstnavatelé i zaměstnanci vnímají etický kodex jako nutné pravidlo, které je třeba dodržovat“. Z dané hypotézy je možné vytvářet i subhypotézy, které se v určitých momentech v práci jistě naleznou, a které se dotýkají především otázky, zda je nutné za každou cenu a v každé profesi vytvářet, zpracovávat, dodržovat a kontrolovat etický kodex.

Uvědomuji si, že práce nemůže obsáhnout problematiku v celé šíři, ostatně není to ani jejím cílem, a předpokládám, že se danou problematikou budu zabývat i v jiné kvalifikační práci.

1 Etika, morálka, pokora, etiketa

V této kapitole se budu věnovat pouze vymezení základních pojmů, které spolu více či méně souvisejí. Mnoho lidí si plete etiku s morálkou, pokoru považuje za přežitek dob minulých, a etiketu vnímá jako vinětu na lahvi. Považuji tedy za nutné vysvětlit, jak je tomu ve skutečnosti.

Etiku můžeme vnímat jako teorii morálky. Dle definice otevřené encyklopedie Wikipedia¹ je to „filosofická disciplína zkoumající morálku nebo morálně relevantní jednání a jeho normy“. Etika se dělí na další disciplíny.

Etika se zabývá původem a podstatou morálky, funkcí morálky a vztahu morálky k právu, vztahem rozumu a citu, individualismem a universalismem, subjektivismem a objektivismem, a samozřejmě také základními etickými kategoriemi a jejich obsahem.

Morálka² je pak celková představa o tom, jaké chování je v dané společnosti považováno za správné. Pokud porovnáváme rozdíly mezi morálkou a pravidly zdvořilosti, musíme říci, že morálka se zabývá závažnými a podstatnými věcmi, které nelze soudně vymáhat a za jejich porušení nejsou tresty. Zde také vidíme odlišnosti morálky od práva.

Pokora³ – moudrost nabytá skutečným úspěchem. Pokora je vědomí, že všechno kolem nás se nemusí podřizovat pouze našim touhám. Pokora je také schopnost odpouštět. A to nejen druhým, ale především sám sobě. Pokora je vědomí, že nejsme neomylní. Díky pokoře můžeme vidět ostatní lidi takové, jací jsou, se všemi jejich dobrými i špatnými vlastnostmi, vzpomínkami, zkušenostmi, moudrostmi, úspěchy i ztrátami.

Etiketa⁴, jak většina z nás ví, jsou pravidla zdvořilosti a dobrého společenského chování. I zde, podobně, jako je tomu u morálky, společnost odmítá porušování těchto pravidel, ale netrestá je. Ten, kdo porušuje etiketu, je nevychovaný a nezdvořilý, nezná základní pravidla slušného chování, ale nemusí být mravně špatný. Etiketa je součástí společenského mravu, nikoliv však morálky a etiky.

---

¹ Otevřená encyklopedie Wikipedia, Etika online
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Etika> [cit. 2011-03-25]

² Otevřená encyklopedie Wikipedia, Morálka online
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Morálka> [cit. 2011-03-25]

³ Dreamlife online
<http://www.dreamlife.cz/pokora-moudrost-nabyta-opravdovym-uspechem/article.html?id=864>
[cit. 2011-03-26]

⁴ Otevřená encyklopedie Wikipedia, Etiketa online
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Etiketa> [cit. 2011-03-25]

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že mezi pojmy etika, morálka, pokora a etiketa, existuje určitá hierarchie. Pokora jako lidská vlastnost, kterou by měl mít každý člověk, je nadřazena všem ostatním pojmům. Pokora je dle mého názoru způsob žití spokojených jedinců. Neodsuzovat a nebýt odsuzován. Myslím si, že pokora je hlavní myšlenkou staré moudrosti Tolteků, která je obsahem knihy Čtyři dohody od Dona Miguela Ángela Ruize. Tato publikace je rozdělena do čtyř částí, kdy každá kapitola má název dle jedné z dohod. Jedná se o tyto dohody: „Nehřešte slovem. Neberte si nic osobně. Nevytvářejte si žádné domněnky. Vždy dělejte vše, jak nejlépe dovedete.“ Zdá se to být prosté. Ale dodržovat tyto dohody je nesmírně těžké. Hlavně proto, že jsme vychováni světem žít jinak. Hřešíme slovem, snažíme se manipulovat s lidmi, jsme vztahovační a myslíme si, že vše se točí okolo nás – bereme si vše osobně. Vytváříme si domněnky, že nás někdo miluje, nebo domněnky, proč nás někdo nemiluje, a to místo toho, abychom se jednoduše zeptali, jak se věci mají. Neděláme věci tak, jak nejlépe dovedeme, protože nás nikdo nemotivuje. Neumíme se motivovat sami. Novým fenoménem je tzv. prokrastinace – odkládání povinností s pocity viny. Stále s ní bojuji, ale čtyři dohody mi pomáhají. Znáám je díky pokornému člověku, mému nejlepšímu příteli, který mě na tuto myšlenku přivedl. Doporučuji knihu každému, kdo neumí být pokorný.

Na pomyslném druhém místě, za pokorou, vnímám etiku. Etiku, která nás provází životem, určuje normy, které odpovídají naší společnosti. Porušováním norem se dostáváme do prostoru deviantní odchylky, či až za hranice „normálního“ jednání, k tzv. deviaci.

Etice je podřízena morálka. Jiné názory na to, co je morální a amorální, mají mladí lidé, jiné starší. Myslím si, že v dobách dřívějších byla mnohem užší hranice mezi normálním a deviantním. Deviantní člověk byl vyloučen ze společnosti, sousedé jím opovrhovali. Určitě lidé pociťovali větší tlak ze strany okolí. Více se dbalo na to, co si o nich okolí myslí. Neříkám, že je to vždy dobře. Ale dnes to vnímám tak, že je důležité, aby nad společností držela otázka morálky svou ruku. Myslím si, že je důležité, aby se lidé vrátili k základům, k lásce, k tomu, jak důležité je si vzájemně pomáhat. V dnešním hektickém světě morálka postrádá svou moc.

Nejníže na pomyslném stupni v této hierarchii je etiketa. Etiketu jsem do této kapitoly zahrnula pouze z toho důvodu, že má stejný kořen slova jako etika, a přitom se od ní tolik odlišuje. Chtěla jsem vysvětlit význam tohoto slova, které bývá s etikou úzce spojováno. Řekla bych, že částečně může být spojováno s morálkou, avšak netýká se tak zásadních věcí. Princip je ale stejný. Dnes se přikládá význam jiným věcem, přitom ale pravidla společenského chování jsou základem pro dobrý vztah mezi lidmi. Nemělo by se stávat,

aby byla žena, které muž podrží dveře, překvapená. Měla by to být samozřejmost. Bohužel, dnes tomu tak již moc není.

2 Etický kodex

Etický kodex⁵ je souhrn etických norem, který upravuje obecná i konkrétní pravidla práce v jednotlivých organizacích a profesích. Etický kodex⁶ tedy obsahuje základní principy chování zaměstnanců.

Etické kodexy vytvářené organizacemi či firmami mohou mít dvojí podobu. Mohou být závazné nebo nezávazné. Při porušení závazného etického kodexu hrozí zaměstnanci výpověď, naopak dodržování nezávazného etického kodexu je dobrovolné.

Vztah mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem upravuje zákoník práce, potažmo občanský zákoník. Jedná se v tomto případě o tzv. pracovněprávní vztah.

Etický kodex pak navazuje na základní práva a povinnosti zaměstnanců uvedené v zákoníku práce v oblasti etických norem a chování a jednání, stanovuje a popisuje zásady chování a jednání zaměstnanců s výkonem práce v tom povolání, o jehož etický kodex se jedná. Dodržování zásad uvedených v etickém kodexu má vliv na hodnocení zaměstnance i jeho profesní růst, naopak nedodržování těchto norem může být posouzeno jako porušení pracovní kázně.

Osobně jsem se nikdy se závazným etickým kodexem nesešla. Dokonce jsem se ani nikdy nesešla s kodexem, který by měl fyzickou podobu. Při nástupu do zaměstnání člověk podepisuje spoustu různých papírů, bezpečnost práce, pracovní smlouvu, souhlas s tím, že bude pracovat přesčas na požádání. Avšak žádný z těchto dokumentů nemá název „etický kodex“. Pracuji v menší české společnosti, která má ale zahraničního vlastníka, proto si myslím, že bychom etický kodex rozhodně mít měli, měli bychom mít přesně sepsaná práva a povinnosti. To, že podepisuji dokument, kde je uvedeno, že v případě, že uvidím kolegy na pracovišti požívat alkohol či jinou návykovou látku, musím vše nahlásit vedení, nepovažuji za etický kodex. Neboť to nepovažuji za etické. Etický kodex se vztahuje i k mému vztahu s kolegy, nejen ke vztahu s nadřízeným. V případě, že kolega slaví narozeniny a přinese do zaměstnání láhev šampusu, ráda se k němu připojím. Rozhodně neporuším naše

---

⁵ Otevřená encyklopedie Wikipedia, Etický kodex online
http://cs.wikipedia.org/wiki/Etický_kodex [cit. 2011-03-27]

^{6,7} <http://deutsch-kgb.wz.cz/soubory/profesnietikakgb.htm> [cit. 2011-03-27]

kolegiální vztahy tím, že bych odešla z místnosti, a nahlásila vše nadřízenému. Nakonec, v naší společnosti to funguje tak, že kdybych na kolegy „žalovala“, nadřízený by se připojil na jejich stranu a připil by si s kolegy. K čemu musíme tedy něco podobného při nástupu podepisovat?

2.1 HISTORIE ETICKÝCH KODEXŮ⁷

Deset božích přikázání... Tuto podobu etického kodexu zvolil Ježíš Kristus. Ve skutečnosti se pouze šest přikázání Desatera týká etiky. Ježíš tvrdil, že pokud si člověk není schopen zapamatovat všech deset pravidel, může žít mravně i tehdy, když se bude držet jediného tzv. zlatého pravidla: „Vždy jednejte s druhými tak, jak byste chtěli, aby druzí jednali s Vámi.“

Sokrates s tímto ale nesouhlasil, jeho názorem bylo, že morálka není pouze náboženskou poslušností, neboť přikázání jednotlivých náboženství se od sebe výrazně liší. Etika a etické kodexy jsou přeci pravidly, kterými se řídí také ateisté! Nemohou být tedy závislé na náboženské víře.

V 5. století před naším letopočtem vznikl řecký městský stát Atény. Tento stát se někdy jevil jako demokratický. Ve své podstatě to vypadalo tak, že aténským obyvatelem mohl být pouze muž starší osmnácti let. Každý občan měl určitá práva a povinnosti. Ženy ani otroci však do ničeho mluvit nesměli, naopak mocní a bohatí „atéňané“ měli větší vliv než řadoví občané. Proč se tedy říká, že byly Atény demokratické? Byly to právě Atény, kdo vymyslel volební právo či právo na spravedlivý soudní proces. Řekové také vynalezli filosofický způsob uvažování. V Řecké mytologii neexistuje žádné desatero, což znamená, že je potřeba etiku opravdu hledat mimo náboženství.

Další podobou etického kodexu byla Platonova Ústava. Platon byl nejslavnějším studentem Sokrata. Jeden ze známých filosofů jednou prohlásil, že celá západní filosofie je pouhými poznámkami k Platonovi.

Platonovým žákem byl Aristoteles, který se shodl se svým učitelem na tom, že lidé se nejlépe organizují v městských státech, ale více ho zajímalo, co si o morálce myslí obyčejní lidé v běžných situacích. Aristoteles napsal knihu „Etika Nikomachova“, kde tuto myšlenku zdůrazňuje. Názorem Aristotela bylo, že člověk si musí zvolit „prostředek“ mezi dvěma krajnostmi. V případě, že se pak dostane do mravně obtížné situace, ví, jak se

---

⁷ Robinson, D., Garratt, Ch.: Etika, Portál, s. r. o., Praha 2004, ISBN 80-7178-941-0

má rozhodnout. Pokud se rozhodne špatně, tedy proti mravním zásadám, musí za své činy nést odpovědnost.

Později vznikla tzv. Helénistická etika, která se skládala z dodatků k názorům Aristotela.

Ve 4. století našeho letopočtu, kdy se stalo oficiálním náboženstvím celé římské říše křesťanství, se snažil Svatý Augustin smířit učení evangelií s Platonovou filosofií. Středověkými filosofy byli většinou církevní hodnostáři. Morální debaty se proto přesunuly spíše do teologické oblasti. Největší středověký teolog, sv. Tomáš Akvinský, si uzpůsobil Aristotelovo učení. Podle něj jsou zákony potřebné pro obecné dobro a odrážejí tzv. přirozený zákon, který do každého z nás vtiskl Bůh.

Ve 14. století, kdy vznikla renesance, vznikl spolu s ní také renesanční „humanismus“, který kladl větší důraz na lidské snažení a menší na úlohu Boha v lidských záležitostech. V této době také vzniklo dílo s názvem Vladař, které napsal Niccolo Machiavelli. V knize poukazuje na to, že každý dobrý vladař musí být sebejistý, odvážný a rozhodný. Tato kniha má etický podtext, který nebyl v souladu s náboženstvím, a proto se také stal první knihou, kterou katolická církev označila za zakázané čtivo.

Později, v 17. století, autor spisu Leviathan, Thomas Hobbes, rozšiřoval teorii, která stojí na tom, že lidská přirozenost je ve své podstatě ničemná. Protikladem k této teorii je romantické pojetí, jehož zakladatelem je Jean-Jacques Rousseau, který říkal, že se rodíme jako morální bytosti s velkým potenciálem konat dobro. V 19. století pak sociobiolog Edward O. Wilson pravil, že lidská přirozenost a mravnost není takto ostře polarizována. Domníval se, že značnému počtu lidí jsou vlastní opravdové motivy přátelství, soucitu i štědrosti, stejně tak jako motivy chamtivosti a sobectví. Ve 20. století pak přišel s novými myšlenkami Sigmund Freud, který tvrdil, že lidské bytosti jsou naprogramovány instinktivní psychickou stavbou, která se buduje od raného dětství do dospělosti ve vrstvách „nevědomí“, „já“, a „nadjá“.

2.2 SOUČASNOST ETICKÝCH KODEXŮ

V dnešní době se etika zabývá hlavně medializovanou otázkou eutanazie. Kdy je odpojení od přístrojů jediným možným východiskem a kdy vraždou? Etika proniká také do oblasti fauny, kde se zabývá otázkou provádění pokusů na zvířatech, a také do oblasti environmentální etiky.

„Někteří filosofové podtrhují význam komunity a individuální etiku považují

za odvozenou, jiní však kladou důraz na důležitost autonomního individua a tvrdí, že společnost je jen vhodným uspořádáním, které musí podléhat cílům a přáním jednotlivců.“⁸

Závěr publikací o etice většinou říká, že etiku můžeme z části odvozovat od lidské přirozenosti. V případě, že víme, že existuje spousta přesvědčení, jak by se k sobě lidé měli chovat, usilujeme o to, aby byla etika objektivní a univerzální. Být morální také znamená jednat rozumně a důsledně. V dnešní době se rozvinula myšlenka známá jako „antropický princip“, který pohlíží na vesmíry a říká, že náš vesmír byl sestaven tak, aby se v něm mohl vyvíjet lidský život.

Závěrem tedy je, že etika se stále rozvíjí, mění, a v každé době se najde někdo, kdo se jí bude zabývat, kdo přijde na nové názory, poznatky. Etika je věc neuchopitelná a v čase velmi dynamická.

2.3 SYSTÉM ETICKÝCH KODEXŮ⁹

V rámci společnosti se nemusí vyskytovat pouze jeden etický kodex. Může jít o celý systém etických kodexů, které mohou být součástí pracovního řádu. V tomto případě se jedná o dvojjedinou normu, která se skládá z pracovního řádu a tohoto systému etických kodexů.

Systém etických kodexů je dělen na několik částí. Jedná se o samotný etický kodex, který je vyhlášením etických principů a společných cílů. Dále jde o kodex zaměstnance, kodex manažera a výklad k systému etických kodexů. Co se týče kodexu zaměstnance, ten obsahuje několik základních vztahových rovin. Upravuje vztah mezi zaměstnancem a institucí, zaměstnancem a nadřízenými, zaměstnancem a kolegy, zaměstnancem a podřízenými, a také mezi zaměstnancem a jeho klienty.

Pracuji jako obchodní konzultantka, a pokud se mám vyjádřit k nepsanému etickému kodexu naší společnosti, musím říci, že jsem se o něm dozvídala postupně v rámci zaškolování jakousi nenásilnou formou. Byla jsem si jista, že je skvělý. Ale o jeho dodržování už tak moc přesvědčená nejsem. V kapitole Etický kodex obchodních konzultantů se k tomuto tématu vyjádřím více.

---

⁸ Robinson, D., Garratt, Ch.: Etika, Portál, s. r. o., Praha 2004, ISBN 80-7178-941-0

2.4 HLAVNÍ ZÁSADY ETICKÉHO KODEXU¹⁰

Podmínkou pro fungování kodexu jsou jeho hlavní zásady. Jedná se o zásadu zákonnosti, kvality a efektivitu, etiky práce, zásadu informační otevřenosti, neovlivnitelnosti, neúplatnosti a poctivosti, a také o zásadu odpovědnosti za dobré jméno instituce.

Zásada zákonnosti spočívá v tom, že práce musí být vykonávána v souladu s Ústavou České Republiky, jejími zákony, normami a předpisy. V případě, že je zaměstnanec nucen pracovat v rozporu s platnými zákony, jeho povinností je ohlásit tuto skutečnost odpovědným úřadům.

Samozřejmě, že jsem přesvědčena, že zásada zákonnosti je v naší společnosti bezesporu splněna, avšak jsme poskytovateli ekonomických informací o českých i slovenských subjektech, což znamená, že poskytujeme nejen základní údaje o společnostech, kontaktní údaje, ale také negativní informace a majetkové vazby. Kolikrát se tedy může stát, že v případě zájmu zastupitele některé ze společností o spolupráci s organizací, která má v naší databázi několik negativních informací či majetkové vazby na společnosti v likvidaci, může zájemce ovlivnit tato skutečnost natolik, že se rozhodne spolupracovat s jinou společností. Na jednu stranu tedy chráníme finance jedné společnosti, na druhou stranu ubíráme šanci zvýšit prestiž společností, které si v této chvíli nevedou nejlépe. Proto i zde existuje otázka, zda je naše podnikání v souladu s veškerými platnými zákony a normami. O etiku či morálku v tomto případě raději ani nehovořím.

Zásada kvality a efektivitu znamená, že jako zaměstnanci společnosti vykonáváme práci na odborné úrovni, kterou jsme povinni neustále zvyšovat, a jsme povinni dosahovat co nejlepších výsledků. V případě ztráty či újmy na svěřeném majetku jsme povinni věc nahlásit.

Tuto zásadu dle mého názoru dodržuje většina nových zaměstnanců. Jako nováčci se snažíme splňovat veškeré povinnosti, které nám zaměstnavatel ukládá, ale také se snažíme vyčnívat mezi ostatními např. rychlostí či kvalitou vykonané práce. Také jsem byla takovým zaměstnancem.

Asi po dvou měsících intenzivního školení na pozici obchodní konzultantky jsem

---

¹⁰ <http://deutsch-kgb.wz.cz/soubory/profesnietikakgb.htm> [online 2011-03-27]

dostala, stejně jako moji kolegové, kteří jsou na této pozici již delší dobu, úkol vymyslet několik úderných sloganů na bannery pro naše webové stránky, které by přilákaly pozornost nových potenciálních zákazníků. Chtěla jsem se tehdy poradit se svými kolegy, neboť jsem byla nadšena první úkolem. Kolegové mi odpověděli, že se ničím podobným zabývat nebudou a nehodlají nic vymýšlet. Tenkrát jsem jim nerozuměla. Strávila jsem několik hodin vymýšlením sloganů. Některé z nich byly podle slov vedení velmi dobré, a tři z nich byly vybrány pro naši kampaň. Následovala informace, že za skvělé splnění úkolu dostanu symbolickou odměnu. Děkala jsem si legraci, že dostanu čokoládu, a nadřízený mi řekl, že odměna zase tak symbolická nebude. Očekávala jsem tedy jednorázovou finanční odměnu.

Dnes je tomu již 5 měsíců a žádná odměna se nekoná. V jedné vhodné chvíli jsem se dokonce připomněla, avšak můj nadřízený se, jako správný obchodník, vyhnul odpovědi. Proto si říkám, zaměstnanec jsem povinen plnit požadavky zaměstnavatele efektivně a co nejlépe, ale zaměstnavatel nemusí své sliby plnit?

Nedívím se, že moji kolegové dali od tohoto úkolu ruce pryč. Dobrá práce má být ohodnocena. Žádný člověk nebude dlouhodobě pracovat na 150 %, když vidí, že ostatní pracují sotva na 80 % a mají stejné ohodnocení.

Můj názor je tedy takový, že v České republice ještě není dostatek zkušeností s hodnocením zaměstnanců. V jiných zemích si dle mého názoru více váží práce navíc, kterou zaměstnanec odvádí. Minimálně se jedná o kariérní postup či motivační bonusy, které v naší společnosti nejsou.

Co se týče nahlášení v případě ztráty či újmy na svěřeném majetku, to je samozřejmostí. Avšak sama jsem se ocitla v situaci, kdy jsem ztratila poznávací značku ze služebního vozu, kterým jsem jela poprvé. Nebyla jsem si jista tím, jestli na něm značka byla ve chvíli, kdy jsem s ním vyjela z parkoviště. Napadlo mne, že se můžu tvářit nenápadně a dělat, že o ničem nevím. Jenže nejsem typ člověka, který nehraje fér. Proto jsem se zamyslela nad tím, kde jsem značku mohla ztratit, zavolala jsem klientce, která ji našla. V práci jsem se přiznala a nabídla rovnou řešení, pro značku jsem se vrátila a auto odvezla do servisu. Člověk by v sobě měl umět zapřít malé dítě, které se snaží obejít své chyby, a nést řádné důsledky ze spáchaných činů.

Zásada etiky práce nařizuje povinnost vykonávat danou profesi odpovědně, čestně, svědomitě, v dobré víře, a ve shodě s posláním své profese a své organizace. Znamená také povinnost jednat bez ohledu na pohlaví, původ, rasu, či sexuální orientaci.

Co se týče etiky práce, myslela jsem si, že jsme férovou společností, která se snaží co nejvíce splnit přání zákazníka. V posledních týdnech mám spíše pocit, že jde o to, abychom si na klientech co nejvíce vydělali.

Vzhledem k tomu, že jsem dostala na starosti klienty mé kolegyně, která u nás ve společnosti již nepracuje, snažila jsem se jim co nejlépe věnovat. Kolegyně nebyla příliš spolehlivá a mezi jejími klienty jsem objevila některé, kteří měli smlouvu se zbytečně velkými částkami. Proto jsem tyto smlouvy přetransformovala na jiné, které byly pro zákazníky výhodnější. Mému nadřízenému se to příliš nelíbilo a nutil mě k tomu, abych se o slevách nezmiňovala v případě, že klient je ochoten platit tyto vyšší částky.

Co se týče jednání bez ohledu na pohlaví, tato zásada je také velmi hezká, ale nemám pocit, že by se dodržovala.

Jsem jedinou ženou v našem obchodním týmu, a musím říci, že způsob mého obchodování je trochu jiný, než je tomu u kolegů mužů. Co se týče mého nadřízeného, více na mne tlačí, abych byla drzejší, neboť si to podle jeho slov jako žena s příjemným hlasem mohu dovolit. Také jsem si ze začátku musela ve firmě vybojovat svou pozici, protože si ze mě někteří kolegové chtěli udělat asistentku.

Zásada informační otevřenosti nabádá k tomu, abychom poskytovali klientům co nejúplnější informace v souladu s příslušnými předpisy a v souladu se zákonem o přístupu k informacím. Tato zásada také říká, že zaměstnanec nesmí vědomě uvést klienta v omyl učiněním nepravdivého či zavádějícího prohlášení nebo zamlčením potřebné informace.

Reakcí k této zásadě je výše uvedená informace o nakládání s bývalými klienty mé kolegyně. Můžete zde vidět, že jako obchodní konzultantka ne vždy poskytuji úplné informace. Také jsem si několikrát všimla, že v případě poskytování jednorázových informací je společnost, která toto žádá, tzv. prolustrována mým kolegou, a v případě, že je na tom finančně velmi dobře, požadujeme vyšší platbu za uskutečnění zakázky než je tomu u menších společností s nižšími hospodářskými výsledky či obraty.

Zásada neovlivnitelnosti spočívá v tom, že se zaměstnanec rozhoduje a řeší záležitosti objektivně, nepreferuje osobní či skupinové zájmy, ani není ovlivněn negativními vztahy k osobám. Veškerá jednání zaměstnance musí být slušná a nestranná.

U této zásady jsem si snad nejvíce jista tím, že bývá dodržována. Většinou nemáme

žádné osobní zájmy kromě vlastního finančního ohodnocení. To nás tolik neovlivňuje. S klienty rozhodně jednáme slušně. Co se týče negativních vztahů k osobám, se kterými jednáme, takových vztahů mnoho není. Je jasné, že v tomto případě je komunikace s klientem těžší, ale ne nezvládnutelná. Jde o schopnost asertivního jednání a o to, abychom si jeho jednání nebrali osobně.

Zásada neúplatnosti a poctivosti spočívá v nepřijímání žádného zvýhodnění, které by mohlo ovlivnit rozhodování. Zaměstnanec je povinen vyhnout se konfliktu zájmů a pro svou vlastní potřebu si nesmí přivlastňovat žádné finanční prostředky či majetek klienta nebo instituce.

Tato zásada se v naší společnosti bezpochyby dodržuje, nemyslím si, že by se někdo nechal uplatit.

Fungují u nás i tzv. barterové obchody, kdy nám klient nabídne například reklamu a my jemu službu. Ale to je legální případ vzájemných obchodů.

Zásada odpovědnosti za dobré jméno instituce zahrnuje snahu zaměstnance zabránit činnosti či jednání, které by měly špatný vliv na jméno instituce, a i v osobním životě se vyhýbá takovému jednání, které by mělo na jméno instituce negativní vliv.

Co se týče zásady odpovědnosti za dobré jméno instituce, myslím si, že jako obchodníci jsme schopni udržet tajemství, tedy i konkrétní intimní informace o společnosti. Mezi sebou se bavíme o nedostacích společnosti či samotných produktech, ale před klientem či lidmi mimo půdu společnosti, tyto informace nešíříme.

Nedávno jsme dostali od naší nejvyšší ředitelky manuál, jak se chovat na sociálních sítích. V tomto dokumentu je přesně uvedeno, jak se máme či nemáme chovat, jaké informace se mohou dostat ze společnosti k ostatním subjektům. Znění této formy „etického kodexu“ uvádím v příloze.

3 Etický kodex a profesní etika

Etika se dělí podle toho, jaké zkoumá vztahy. Existuje etika individualistická, kdy zkoumáme vztah k sobě samému, dále pak etika k bližnímu, jak již samotný název napovídá, věnujeme se zde zkoumání vztahu mezi námi a druhou osobou. Velmi důležitá je etika intrasocietální, kdy sledujeme vztah jedince ke společnosti, ve které jedinec žije. Environmentální etika se zabývá vztahem mezi jedincem a prostředím, ve kterém se nachází. Profesní etika primárně zkoumá vztah člověka k profesi, ale reflektuje také vztah člověka k sobě samému¹¹. Jeden z faktorů, který kodifikuje danou profesi je kodex z lat. codex = zákoník.

V této oblasti kodex vymezuje vztahovou rovinu jednotlivých profesí. Jednotlivé etické ideály, principy, normy a hodnoty jsou zde transformovány v konkrétní požadavky. Etický kodex zde umožňuje regulování vztahů v rámci té které profese.

Společnost, která využívá etického kodexu, by měla být naprosto přesvědčena o pravdivosti a platnosti zásad v něm uvedených. Etický kodex má také posílit sounáležitost zaměstnanců se zaměstnavatelem a má zaměstnance přimět k odpovědnosti i hrdosti za profesi, kterou vykonávají.

V organizacích zachycuje práva a povinnosti zaměstnanců pracovní řád. Některé společnosti ale pracovní řád nemají a v těchto případech je etický kodex jedinou normou, která chování zaměstnanců upravuje tím, že vymezuje žádoucí chování zaměstnanců ve vztahu k vizi i jednotlivým cílům instituce.

3.1 DVOJÍ PŮSOBNOST KODEXU V OBLASTI PROFESNÍ ETIKY¹²

Etický kodex může nabývat v této oblasti dvojí působnosti. A to tzv. působnosti IN, kdy je jedná o vnitřní působnost, tak tzv. působnosti OUT, kdy jde o působnost vnější.

Působnost IN směřuje dovnitř profesní skupiny. Prostřednictvím této vnitřní působnosti je dáno, jak se má zaměstnanec, tedy představitel profese chovat. Díky této působnosti je snadnější eliminace těch, kteří tato pravidla chování nedodržují, což může vést až k zákazu vykonávání dané profese. V tomto případě je velmi důležitý rozsah platnosti kodexu, což vyvolává určité problémy v praxi, které řeší v případě sporu etická komise.

---

^{11,10} <http://deutsch-kgb.wz.cz/soubory/profesnetikakgb.htm> [cit. 2011-03-26]

Působnost OUT směřuje k veřejnosti. Etický kodex se v tomto případě podílí na utváření obrazu, který si veřejnost utváří o profesi. To, jak zaměstnanci působí navenek, může zvýšit či snížit prestiž profese v očích veřejnosti.

4 Etický kodex a jednotlivé sociální role

Každý člověk má ve svém životě několik sociálních rolí, které se v průběhu života často či méně často mění.

V době dospívání jsme dítětem svých rodičů, žákem našich učitelů, kamarádem našim sousedům, největším bavičem směrem k našim spolužákům. V každé z těchto sociálních rolích máme určité povinnosti. Jako dítě musíme dodržovat dohody stanovené uvnitř rodiny, pomáhat rodičům, chodit včas domů. Jako žáci se musíme učit, plnit domácí úkoly a dodržovat školní řád. Dle učitelů bychom se také měli zúčastňovat soutěží, které zvyšují prestiž školy. Jako kamarádi pomáháme svým blízkým, sdílíme s nimi tajemství, hrajeme si s nimi. A jako baviči ve třídě máme být komiky pro naše diváky.

Můžeme vidět, že i v době dospívání máme mnoho povinností, mnoho pravidel k dodržování. Spolu s rostoucím věkem roste také množství povinností, které máme. Jsme zaměstnanci či zaměstnavateli, mnohdy také oběma zároveň, jsme rodiči neposedných dětí, jsme dětmi svých rodičů, jsme přáteli, partnery a milenci. Neustálý tlak na člověka, aby splňoval vše, co je od něj požadováno, je mnohdy neúnosný. Existence etických kodexů vše ztěžuje.

Neexistuje etický kodex matek, oproti tomu existují tisíce etických kodexů, které upravují chování zaměstnanců. Přitom nejdůležitějším článkem v životě člověka je matka. Nikdo nás neučí být dobrými matkami, přáteli, partnery či milenci. Ale naproti tomu při porušení etického kodexu, který jsme při nástupu do zaměstnání podepsali, můžeme dostat výpověď. Stejně tak jsme odsouzeni k neustálému váhání nad pracovní pozicí v případě, že jsme etický kodex a jeho znění nevzali za svůj a tudíž se neztotožňujeme s misí či strategií společnosti. Mnohdy jsme natolik morálními, že se přiznáme zaměstnavateli, a on nás místo rady či pomoci pokárá. Toto je morální? Je to etické? Je to správné v demokratickém státě?

V mé práci jsem výše uvedla, že se budu zabývat etickými kodexy jednotlivých profesí. Jedná se o profese zaměstnanců v oblasti zdravotnictví, veřejných služeb, a také o konkrétní profesi obchodního konzultanta.

4. 1 ETICKÝ KODEX ZAMĚSTNANCŮ VE ZDRAVOTNICTVÍ¹³

Obor zdravotnictví vnímám v této oblasti jako nejdůležitější co se týče práv člověka. Hlavní otázkou etického kodexu bývá jakákoliv forma komunikace mezi dvěma či více osobami, proto jsem se v této subkapitole zaměřila na krátký historický vývoj komunikace mezi lékařem a pacientem, a následně jsem se věnovala nejdiskutovanějšímu tématu v této oblasti, kterým je informovaný souhlas pacienta. Informovaný souhlas jako takový, jinak také pozitivní revers, úzce souvisí s problematikou odmítání zdravotní péče, tzv. negativním reversem, a taktéž s otázkou euthanasie.

Tato problematika je velmi složitá z toho důvodu, že tam, kde lékař dbá až příliš na etiku a morálku, může dojít k ohrožení života pacienta. Na druhou stranu, pokud lékař nejedná s pacientem eticky, může být právně napaden. Hranice mezi jednotlivými přístupy je velmi tenká.

V první polovině 20. století byl lékař nejen odbornou, ale také morální a lidskou autoritou, a pacient s ním o léčbě nevedl žádnou diskusi, neboť mu maximálně důvěřoval. Lékař se s pacientem neradil, ani mu nevysvětloval výhody či nevýhody léčby. Po roce 1948 se v této oblasti v ČSSR udály zásadní změny. Uplatňoval se paternalistický přístup k pacientovi a ze Zákona o péči o zdraví lidu z roku 1966 vyplývala povinnost lékaře informovat pacienta či členy jeho rodiny o povaze onemocnění a potřebných výkonech tak, aby se mohli stát aktivními spolupracovníky při poskytování zdravotní péče. Lékař však spíše pacientu i jeho rodině naznačoval, že problematice stejně nerozumějí a mají proto důvěřovat lékařům. Pacient ale měl už v této době možnost lékařskou péči odmítnout a zákon stanovoval, kdy lze poskytovat péči bez souhlasu pacienta.

Po roce 1990 si české zdravotnictví bralo příklad ze západoevropských zemí a USA. Starší osoby přenechávaly dle zvyku všechna rozhodnutí na lékařích, avšak mladší se již dožadovali podrobných informací o svém zdravotním stavu, potřebných výkonech, rizicích, alternativách, průběhu či důsledcích léčby. V roce 2006 byly již vyžadovány informované souhlasy v řadě nemocnic v České Republice, avšak jejich podoba nebyla jednotná. Od listopadu 2006 bylo podle ministra zdravotnictví Davida Ratha povinné požadovat informovaný souhlas od každého pacienta ošetřovaného na chirurgii, gynekologii, i v oblasti porodnictví.

Podle 3. odstavce Etického kodexu České lékařské komory, který byl přijat 1. ledna

---

¹³ Bc. Eva Hejdová: Bakalářská práce Informovaný souhlas pacienta a provádění léčebné péče bez souhlasu pacienta, 2010

1996, má pacient právo získat od svého lékaře údaje potřebné k tomu, aby mohl před zahájením každého dalšího diagnostického či terapeutického postupu rozhodnout, zda s ním souhlasí. Každý pacient musí být ze zákona informován o případných rizicích, která jsou s léčbou či zákrokem spojena. Pokud nastane situace, kdy existuje více přípustných postupů, pacient má právo o nich vědět. Má také právo znát jména osob, které se těchto zákroků budou účastnit. Výjimkou jsou případy, kdy je život pacienta bezprostředně ohrožen.

Podle 4. odstavce téhož etického kodexu může pacient v rozsahu, který povoluje zákon, odmítnout léčbu a má být informován o zdravotních důsledcích svého rozhodnutí.

Dále, podle 8. odstavce tohoto etického kodexu, má pacient právo na podrobné a jemu srozumitelné vysvětlení v případě, že se lékař rozhodl k nestandardnímu postupu či experimentu. Písemný informovaný souhlas pacienta je podmínkou k zahájení neterapeutického i terapeutického výzkumu. Pacient může kdykoliv bez uvedení důvodu z experimentu odstoupit, pokud byl poučen o případných zdravotních rizicích a důsledcích tohoto rozhodnutí. Tato práva pacientů jsou ovšem zakotvena pouze v etických kodexech, nikoliv v právních normách. Proto skutečná – vymahatelná práva pacientů musíme hledat jinde.

V tomto případě si dovoluji uvést několik konkrétních případů, které souvisejí s výše uvedenými odstavci Etického kodexu České lékařské komory.¹⁴

1. příklad

Umístění pacienta do ústavní péče bez jeho souhlasu

Primářka léčebny dlouhodobě nemocných (LDN) hospitalizovala starší pacientku proti její vůli, na „objednávku“ příbuzných pacientky, kteří chtěli využívat takto uvolněný byt pacientky. Hospitalizace nebyla – v rozporu se zákonem – nahlášena soudu. Pacientka byla posléze dokonce zamykána a fyzicky jí bylo bráněno v odchodu. Jednání primářky bylo soudem posouzeno jako trestný čin omezování osobní svobody, za který jí byl uložen nepodmíněný trest odnětí svobody.

---

¹⁴ Bc. Eva Hejdová: Bakalářská práce Informovaný souhlas pacienta a provádění léčebné péče bez souhlasu pacienta, 2010

2. příklad

Negativní revers či euthanasie

Březen 2005, USA: žena, která po srdečním kolapsu od roku 1990 přežívala jen díky napojení na přístroje udržující její základní fyziologické funkce v tzv. vegetativním stavu, přičemž její mozek byl velmi silně a nezvratně poškozen. Nejvyšší soud USA na žádost jejího manžela povolil její odpojení od přístrojů, tedy de facto euthanasii. Kongres USA pak následující den na nátlak rodičů pacientky i občanských aktivistů urychleně přijal nový zákon, který měl umožnit opětovné připojení na přístroje. Při novém projednání Nejvyšším soudem USA bylo však původní rozhodnutí potvrzeno. Žena zemřela asi dva týdny po odpojení od přístrojů.

Kompletní znění etického kodexu České lékařské komory uvádím v příloze, přesto bych jeho strukturu ráda okomentovala. Tento etický kodex zdůrazňuje etické principy lékařského povolání vůči pacientovi a lékařům navzájem a je rozdělen do šesti částí.¹⁵

- Jedná se o tyto části:
- obecné zásady
  - lékař a výkon povolání
  - lékař a nemocný
  - vztahy mezi lékaři
  - lékař a nelékař
  - účinnost

Etický kodex České lékařské komory obsahuje v části obecných zásad základní povinnost lékaře, kterou je péče o zdraví jednotlivce i celé společnosti v souladu se zásadami lidskosti, v duchu úcty ke každému lidskému životu od jeho počátku až do jeho konce a se všemi ohledy na důstojnost lidského jedince. Dále je pak uvedeno, že lékař musí jednat bez ohledu na vedlejší okolnosti, kterými mohou být národnost, rasa či barva pleti, ale také sociální postavení či věk pacienta. Lékař se ani nesmí nechat ovlivňovat vlastními pocity, pokud by měli jakkoliv ovlivnit pacienta. Lékař je povinen dodržovat zákony a závazné

---

¹⁵http://www.zbynekmlcoch.cz/info/administrativa/eticky_kodex_ceske_lekarske_komory_kompletni_zneni.html [online 2011-03-29]

předpisy a je odpovědný za svá rozhodnutí, avšak musí také přijmout svobodnou volbu lékaře u každého pacienta.

Tyto obecné zásady nejsou příliš konkrétní, avšak jejich dodržování je to hlavní v péči o člověka. Co se týče odpovědnosti lékaře, musí vždy jednat tzv. lege artis. Ať už se tedy pacient rozhodne, že nepodstoupí nezbytnou operaci, v případě, že je v péči lékařů ve chvíli, kdy je jeho život ohrožen, lékař se rozhoduje sám dle svého vědomí a svědomí. Pokud by pacient v tomto případě nebyl ošetřen, může být na lékaře vznesena žaloba, že neposkytl pacientovi povinnou pomoc vedoucí k záchraně života.

Zde opět vzniká otázka, co je a co není etické. V případě, že pacient odmítne léčbu, ale nestihne podepsat negativní revers, a lékař mu v případě potřeby poskytne lékařskou pomoc, je to neetické vůči pacientovi. Avšak v případě, že by pacient jednal v afektu a lékař by mu přesto pomoc neposkytl, jednalo by se o neetické chování lékaře a nedodržení etického kodexu České lékařské komory. V tomto případě může lékaře žalovat rodina zesnulého.

Další částí lékařského etického kodexu má název „lékař a výkon povolání“. Zde jsou uvedena pravidla pro výkon povolání lékaře. Jedná se například o svobodnou volbu lékaře, který provádí úkony, které jsou odpovídající jak stavu pacienta, tak také současné situaci v oblasti lékařské vědy. Je zde také uvedena výše popsaná povinnost lékaře poskytnout okamžitě lékařskou pomoc v případě, že je pacient v bezprostředním ohrožení života. Lékař je také povinen poskytovat lékařskou pomoc při katastrofách či jiných situacích ohrožení, ale má také právo odmítnout péči o nemocného, pokud k tomu má vážné důvody. V tomto případě ale musí pacientovi doporučit postup léčby či zajistit další postup v léčbě. Lékař nesmí předepisovat léky, na které může vzniknout závislost, ale také nesmí být nucen k lékařskému výkonu, který odporuje jeho svědomí. Dále je zde také zmínka o osobách nevléčitelně nemocných, u kterých musí lékař tišit bolest, mírnit utrpení, ale také šetřit lidskou důstojnost. Cílem lékařova jednání v tomto případě není prodlužovat život za každou cenu, ale je zde také přímo zakázaná asistovaná sebevražda a stejně tak euthanasie. Lékař se vždy musí řídit příslušnými zákony a předpisy, a musí zachovávat lékařské tajemství. Lékařské tajemství musí být zachovááno vždy, pokud není lékař výslovně požádán pacientem, aby sděloval informace osobám blízkým. Příklady, kdy je možné porušit povinnost mlčenlivosti, jsou stanoveny zákonem. Lékař je povinen se neustále odborně vzdělávat a v rámci výkonu svého povolání musí vést řádnou dokumentaci o zdravotním stavu pacienta a o zákrocích, které mu byly provedeny. Lékař se nesmí nechat ovlivnit

komerčními účely a musí vždy jednat dle svého svědomí s důrazem na co nejlepší výsledek pro pacienta.

Z výše uvedeného můžeme poznat, že lékař má o mnoho více povinností než-li „povolení“. Lékař musí plnit zákony, předpisy, ale také musí jednat dle etických kodexů, které z mnoha hledisek brání spíše pacienta. Otázkou je, zda je to úlohou etických kodexů. Stejně jako při výkonu jiných povolání, jsou situace, kdy je otázka etiky velmi subjektivní. Jak jsem již naznačila, to, co je etické v jedné chvíli a z pozice pacienta, nemusí být etické v jiné chvíli z pozice lékaře. Povolání lékaře je nejen v tomto ohledu velmi náročným. Lékaři drží v rukou naše životy, proto je dodržování veškerých zásad naprosto nezbytné.

Co se týče vztahů mezi lékařem a pacientem, věnuje se jim třetí část etického kodexu České lékařské komory. Lékař musí brát ohled na práva nemocného, chovat se k němu s pochopením a trpělivostí, a nesmí se také snížit k nemravnému jednání vůči pacientovi. Lékař musí dle tohoto etického kodexu brát pacienta jako rovnocenného partnera, a je povinen nemocného informovat o jeho onemocnění, možných postupech léčby, i o rizicích s nimi spojených. V případě, že se jedná o osobu nesvéprávnou či o osobu nezletilou, lékař informuje rodiče či zákonné zástupce. Lékař se může rozhodnout dle vlastní úvahy zdržovat informace o nepříznivé diagnóze, které ale sděluje osobám blízkým či rodinným příslušníkům pacienta.

Dále tento etický kodex upravuje vztahy mezi jednotlivými zástupci povolání, tedy mezi lékaři. Základem vztahů mezi lékaři je vzájemně čestné, slušné a společensky korektní chování spolu s kritickou náročností, respektováním kompetence a přiznáním práva na odlišný názor. Lékař nesmí podceňovat znalosti jiných lékařů, natož používat ponižujících výrazů o jejich osobách. Lékař spolupracuje s lékaři, kteří léčí stejného pacienta. Lékař musí svou praxi vykonávat zásadně osobně. Zastupován může být jen dočasně a to lékařem vedeným v seznamu České lékařské komory a splňujícím potřebné odborné předpoklady.

Podobná pravidla samozřejmě existují i v jiných povoláních, avšak v pozici lékaře je naprosto nutné, aby byl čestný a slušný ke svým ostatním kolegům. Stejně tak si myslím, že spolupráce s ostatními lékaři, kteří vyšetřují či léčí stejného pacienta, je nezbytná s ohledem na zdraví nemocného. V případě zamlčení některých skutečností o zdraví pacienta či užívaných lécích může dojít k nenapravitelné škodě, v nejhorším případě až ke smrti

pacienta.

Lékař při výkonu svého povolání spolupracuje se zdravotními pracovníky vyškolenými v různých specializovaných činnostech. Pověří-li je diagnostickými nebo léčebnými úkoly a dalšími procedurami, musí se přesvědčit, zda jsou způsobilí tyto úkony vykonávat. Lékaři není dovoleno vyšetřovat nebo léčit s osobou, která není lékařem a nepatří k zdravotnímu personálu.

4.2 ETICKÝ KODEX PRACOVNÍKŮ VE VEŘEJNÝCH SLUŽBÁCH

Hned na druhé místo v důležitosti dodržování etických kodexů bych postavila pracovníky ve veřejných službách. Ti denně přicházejí do kontaktu s novými lidmi a, bohužel, někdy mám dojem, že si neuvědomují, že jsou tu pro ně. Kolikrát se vám stalo, že jste přistoupili s prosbou k pracovníkovi, který vám měl být nápomocen, ale on místo rady nadával a tvářil se, že jste naprosto nemožní, že tak banální věci nerozumíte? Mně mnohokrát. Uvědomuji si, že s mladými lidmi jednájí tito pracovníci jinak než s lidmi dospělými, což už je samo o sobě ukázka diskriminace a neetického chování. Zaměstnanci ve veřejných službách by dle mého názoru měli skládat zkoušky ze znalosti svého etického kodexu a taktéž by měli být namátkově kontrolováni, zda je jejich chování etické a morální, zda odpovídá důležitosti jejich povolání.

Jak jsem zjistila po prostudování literatury, dokonce se na toto téma organizují semináře, které učí pracovníky ve veřejných službách etickému chování. V roce 1999 takový seminář organizovala Společnost přednostů úřadů místních samospráv. Tématem tohoto semináře byla etika a slušnost. Vzhledem k tomu, že jsem měla v rukou zahraniční literaturu, vím, že tento seminář se konal ve Spojeném království. Nezodpovězenou otázkou zůstává, zda se podobné semináře konají také v České republice. Můj subjektivní názor je takový, že ne. Jinak si totiž chování zástupců našeho státu nedokážu dost dobře vysvětlit. Myslím si, že pokud mají tito zaměstnanci základní informace o etickém kodexu a etice jako takové, jsou to informace poněkud zastaralé. Přitom etika, která odráží ideální morální standardy vztahů mezi lidmi, se neustále vyvíjí v důsledku stimulů z vnějšího okolí.¹⁶

Etika ve veřejných službách může být brána jako soubor principů, které určují standardy a chování všech, kteří jsou zapojeni do veřejného života. Toto pojetí etiky

---

^{16, 15, 16} Chapman, A. R.: Etika ve veřejné službě pro nové tisíciletí, Sociologické nakladatelství, Praha 2000, ISBN 80-86429-14-8

zajišťuje kontinuitu a konsensus hodnot napříč různými profesemi a organizacemi. Základní etické principy ve veřejných službách, kterých není mnoho, jsou proto neurčité a smysl dostávají tehdy, pokud jsou vztaženy k určitému problému. „Etika ve veřejné službě spočívá v praktické aplikaci morálních standardů ve vládě.“¹⁷

„Tok morálního chování, které vzniká v základních hodnotách, které jsou vyznávány napříč společnostmi a kulminují v etické praxi i Lakton představuje takto“:¹⁸

HODNOTA -> PRINCIP -> ČESTNOST -> PRAXE

Je do jisté míry jednoduché stanovit základní principy chování pracovníků ve veřejných službách, avšak právě do této oblasti, více než-li do jiné, vstupují osobní hodnoty jednotlivých pracovníků, které mají různé zdroje a také různou váhu v chování člověka. Proto, ačkoliv zaměstnanci ve veřejných službách znají požadavky své práce, znají etické kodexy, pod tlakem se v nich probouzejí jejich vlastní hodnoty, předsudky či přesvědčení, proto je u některých z nich těžké nalézt pochopení a etické chování vůči jejich klientům.

Osobně si myslím, že by tito zaměstnanci měli dodržovat etické kodexy do stejné míry jako lékaři, neboť jsou odrazem státu, jsou osobami, prostřednictvím kterých máme získávat podstatné informace. Lékař nesmí od etického kodexu upustit, musí jej dodržovat, jinak je právně stíhán. Proč se tedy bere ohled na vnitřní pohnutky zaměstnanců ve veřejných službách? Protože neohrožují život člověka?

Kompletní znění etického kodexu zaměstnanců¹⁹ ve veřejné správě také uvádím v příloze, přesto bych jeho strukturu znovu ráda okomentovala.

Etický kodex zaměstnanců ve veřejné správě má podporovat žádoucí standardy chování zaměstnanců ve veřejné správě a informovat veřejnost o jejich chování. Stejně jako ostatní etické kodexy, je i tento rozdělen do několika článků a to:

- základní ustanovení
- obecné zásady
- střet zájmů

---

¹⁹ <http://www.senice.cz/senice/index.php?clanek=10> [online 2011-03-31]

- politická nebo veřejná činnost
- dary a jiné nabídky
- zneužití úředního postavení
- oznámení nepřípustné činnosti

Základní ustanovení se zabývá tím, komu je etický kodex určen a je zde také výslovně uvedeno, že zaměstnanec musí svou práci vykonávat ve shodě s Ústavou České republiky, se zákony i s ostatními právními předpisy, ale také v souladu s etickým kodexem. V článku 2 je uveden požadavek, že zaměstnanec veřejných služeb musí služby vykonávat na vysoké odborné úrovni, kterou si neustále prohlubuje. Zaměstnanec musí jednat s klienty s ochotou a slušností, a musí mít také korektní vztahy se svými kolegy v rámci úřadu. Zaměstnanec nesmí jednat tak, aby došlo k újmě osoby či skupiny osob, ale musí prosazovat práva a zájmy těchto občanů. Střet zájmů představuje oproštění zaměstnance od soukromého zájmu, který zahrnuje jakoukoliv výhodu pro tuto osobu či jí blízké osoby. Pokud si v některých záležitostech není pracovník jistý, projedná tuto skutečnost se svým nadřízeným. Pracovník ve svém zaměstnání jedná nestranně a také nevykonává politickou či veřejnou činnost, která by mohla narušit důvěru občanů v jeho schopnosti. V článku, který se věnuje darům a jiným nabídkám, můžeme najít informace o úplatcích, které zaměstnanec nesmí přijmout, a o nabídce musí informovat svého nadřízeného, a musí se také vyhnout veškerým činnostem mimo svoji profesi, kvůli kterým by mohl být vydírán. Zaměstnanec ve veřejných službách nesmí nikdy využít výhod plynoucích z jeho postavení, ani nesmí využít informace získané při výkonu zaměstnání pro svůj soukromý účel. Stejně tak, jako se nesmí nechat uplatit, nesmí také úplatky nabízet. Co se týče oznámení nepřípustné činnosti, zaměstnanec je povinen zajistit co nejefektivnější využívání veškerých zdrojů či služeb, které mu byly svěřeny. V případě zjištění korupčního či podvodného jednání, oznámí skutečnost nadřízenému. Také v případě, že by byl zaměstnanec požádán, aby jednal v rozporu s právní úpravou, je povinen takové jednání odmítnout a oznámit ho.

4.3 ETICKÝ KODEX OBCHODNÍCH KONZULTANTŮ

Vzhledem k tomu, že poslední rok pracuji jako obchodní konzultantka ve společnosti, která poskytuje informace o ekonomických subjektech v České a Slovenské republice, rozhodla jsem se, že dalším etickým kodexem, kterým se budu podrobněji zabývat, bude etický kodex obchodních konzultantů.

Sama jsem takový etický kodex při nástupu do zaměstnání nedržela v ruce. Byly mi předány pouze směrnice a další základní dokumenty, které jsem měla podepsat, avšak znění etického kodexu naší společnosti dosud neznám. Je to nejspíše proto, že se jako společnost řídíme nepsanými pravidly, slušností a naší vlastní představou o etice a morálce. Každý z nás přistupuje k obchodům jinak, s jinou vervou, elánem, slovníkem, s jinými znalostmi a zkušenostmi. Od toho se odráží také styl komunikace, který předvedeme klientovi při jednání.

Jako obchodní konzultantka skrývám svou vlastní tvář za veškerými pravidly slušného chování, za poznatky z knih o nonverbálním chování, za argumenty mého nadřízeného. Obchodní konzultant není člověk, který by měl možnost při jednání s klientem projevit své skutečné vlastnosti, své pocity. Musím se přiznat, že posledních pár měsíců mě změnilo na „robotického“ člověka, který skvěle vede obchodní jednání, má naprosto spisovný slovník a hlavu plnou argumentů. Má práce mne naučila se soustředit, poznat povahu člověka během několika málo chvil, přizpůsobit mu své chování, a zatlačit na jeho slabá místa.

Existuje takzvané „obchodnické desatero“²⁰, ke kterému bych se nyní ráda vyjádřila a zhodnotila, zda se tato stručná forma etického kodexu v obchodě skutečně dodržuje.

1. Nepřijdeš pozdě na dohodnuté setkání (natož bez omluvy)

Ano, je pravda, že se vždy snažím přijít na obchodní jednání včas. Někdy se ale stane, že to není možné. Může vás zastihnout nepředvídatelná situace, zácpa na dálnici, ujede vám autobus a další jede za dvacet minut. Ve chvíli, kdy zjistím, že na dohodnuté setkání nestihnu přijít včas, volám svému klientovi, který na mě více či méně ochotně počká. Stává se, že o čas, o který se zdržíte, zkrátí domluvenou schůzku, ale v tomto případě musíte uznat svou chybu.

2. Nepomluvíš konkurenci, ať je sebehorší

S tímto pravidlem mívám někdy problémy. Někdy je těžké odpovědět na otázku, v čem jsme lepší než naše konkurence. V tuto chvíli se dostávám na tenký led a někdy se mi stane, že nevědomě konkurenci pomluvím. Jedná se o situace, kdy jsem zatlačena do rohu,

---

²⁰ <http://www.lepsi-firma.cz/obchodnicke-desatero> [online 2011-03-30]

a vzhledem k tomu, že nemáme na českém trhu konkurenci, která poskytuje informace v takovém rozsahu jako my, není toho příliš pozitivního, co o nich můžu říci.

Vím, že to není etické, na druhou stranu ale... Naše mateřská společnost před pár týdny koupila našeho největšího konkurenta. To je etické?

3. Nebudeš se při jednání věnovat jiným činnostem

Tuto zásadu naprosto dodržuji. Sama nemám ráda, když mě lidé ruší při jednání tím, že si odbíhají zatelefonovat, proto mám vždy během schůzek vypnuté zvonění a věnuji se pouze klientovi, jeho požadavkům a dotazům.

4. Nebudeš klientovi slibovat nereálné, jen aby se Ti „upsal“

Dodržovat toto pravidlo může být těžké v situaci, které jsem vystavena já. Můj nadřízený nevidí žádný problém v požadavcích klientů, proto jsem schopna slíbit i já spoustu nových věcí. Avšak většinou až po návratu do kanceláře a po oslovení mých kolegů z IT oddělení zjistím, že jsem slíbila věc nereálnou. Jako správný obchodník se z této situace snažím co nejlépe vyvléknout pomocí překrucování vět, což také není etické.

5. Nebudeš klientovi tajit nedostatky Tvých produktů

Obecně máme zakázáno se o nedostacích našich produktů zmiňovat. V případě, že se klient nad nějakým nedostatkem, kterého si náhodou všimne, pozastaví, je naší povinností vysvětlit mu chybu takovým způsobem, aby bylo zřejmé, že chyba není tak úplně na naší straně (tj. chyba při přenosu dat, špatný zápis, právě probíhající aktualizace, atd.)

6. Nebudeš uhýbat očima pohledům klienta

Z osobní zkušenosti musím říci, že málo klientů se dívá do očí mně. Jsem nebojácná, neskrývám žádné zásadní problémy produktů, a vím, že jsou naše produkty kvalitní. Ale málokdy se setkám se situací, kdy bych měla možnost dívat se klientovi do očí. V té chvíli vím, že nejednám s férovým člověkem. Pokud je člověk přímý, vydrží pohled do očí a tehdy vím, že se mnou bude jednat narovinu.

Také mi bylo řečeno, že dle psychologického hlediska je příliš dlouhý pohled do očí

brán jako výzva, kterou si v případě jednání s muži nemohu dovolit. Zde vzniká otázka, zda existuje jeden metr na muže i ženy. Muži se mužům do očí dívat mohou libovolně dlouho a od žen je to bráno jako výzva?

7. Nezkritizuješ žádná rozhodnutí klienta

Nikdy se mi nestalo, že bych rozhodnutí klienta kritizovala, avšak někdy jejich názor může pramenit ze špatného pochopení mé prezentace, proto se snažím znovu věc vysvětlit, přinést nové argumenty, a novými otázkami přimět klienta k zamyšlení.

8. Nehledej po neúspěšném obchodu chybu v klientovi, ale v sobě

Co se týče tohoto poučení, jedná se spíše o obchodníkovu sebereflexi. I neúspěšný obchod přináší nové zkušenosti, nové poznatky k překonávání překážek podobného typu. Nad každým neúspěšným obchodem by se měl obchodník zamyslet nad tím, kde udělal chybu, jak se jí příště vyvarovat, co udělat lépe. Připraví si argumenty a příště bude v podobné situaci jistější.

Obchodní konzultant nemůže být člověk, který si vše bere příliš osobně. Zdravé sebevědomí je zde nutné, avšak trocha „laxnosti“ také. V případě, že bere obchodník vše příliš vážně, dostane se do stavu, kdy je velmi demotivovaný, svou náladou pak působí na nové klienty a dostává se do začarovaného kruhu.

9. Stejně jako ve sportu, tak i v obchodě umí vyhrávat jen ten, kdo se naučil prohrávat

V tomto případě musím souhlasit a znovu se přiklonit k výše uvedenému. Každý neúspěch s sebou nese novou zkušenost a vědomí toho, jak se stejné chyby příště vyvarovat.

10. Buď člověkem

Být člověkem je poslední, desátou, zásadou tohoto výčtu pravidel. Dle mého názoru by měla být první. Být člověkem je to základní pro jednání s ostatními lidmi. Vždy si musíme uvědomit, že i na druhé straně stolu sedí v luxusním obleku jednatel mezinárodní společnosti, který má spoustu titulů, ale mimo zaměstnání je to otec, manžel, kamarád.

Na druhou stranu, stává se, že klienti s obchodními konzultanty jednají jako s méněcennými lidmi, takže je zde znovu otázka, zda se chovat dle zásad etického kodexu a etiky v případě, kdy je klient velmi nepříjemný, neslušný a nevychovaný. Člověk má od přírody vlastnost, že se musí bránit. Proto i já, v případě, že narazím na nepříjemného člověka, používám svoje zbraně. Slušně, asertivně, ale tvrdě.

Mimo obchodnické desatero existuje také řada jiných pravidel²¹, která mohou být zahrnuta do našeho etického kodexu. Jedná se například o pravidla oblékání, nonverbální chování či překonávání námitek.

Co se týče oblékání, obchodník by se měl umět přizpůsobit oblékání svého klienta, v případě, že se nejedná o první schůzku. Boty musí mít vždy čisté a je doporučeno, aby si v letních měsících vozil ve služebním voze také čistou košili. Žádný obchodník by neměl být oblečen výstředně, neměl by nosit šperky či výstřední účesy. Od obchodního konzultanta se očekává, že má vždy čisté a upravené ruce, stejně tak svůj služební automobil. Obchodní konzultant by dle pravidel měl dbát na obecnou hygienu a měl by vybírat správná slova pro komunikaci s klientem.

Při setkání s klientem je také velmi důležité neverbální chování, ať už naše nebo klientovo. Obchodní konzultant by měl sedět klidně, měl by mít obě ruce položené na stole, měl by projevovat zájem. Ten je možné v neverbálním chování projevit tím, že si jemně podepřeme jednou rukou bradu, a pečlivě nasloucháme klientovi. V případě, že klient začne používat tzv. sekavé pohyby rukou, vidíme, že jsme nezískali jeho důvěru, něco se mu v našem výkladu či přístupu nelíbilo, proto má nyní pocit, že se musí bránit. V takovém případě je nejlepší klientovi neodporovat, naslouchat mu a pouze jemně naznačovat náš cíl. Téměř jisté je, že na této schůzce nedojde ke konečné dohodě v kladném slova smyslu.

Neverbální komunikace je tím důležitější, čím více lidí nás pozoruje. Pokud tedy prezentujeme produkty či služby naší společnosti před několika osobami, měli bychom se chovat zcela přirozeně a upřímně. Mírné rozhazování rukama s dlaněmi stočenými vzhůru naznačuje upřímnost obchodníka, sepnuté ruce jsou pak klasickým postojem většiny obchodníků, kteří chtějí působit přirozeně. Klienty může odradit postoj obchodního konzultanta, který má ruce v bok a rozkročené nohy, nebo pokud libovolně prsty ukazuje na své posluchače. Jedná se o situaci, kdy je vyvolán dojem, že obchodník je nadřizený, a tato domněnka nepřinese obchodníkovi ten správný závěr obchodního jednání.

---

²¹ <http://www.lepsi-firma.cz/image?437acc40> [2011-03-31]

Dle mého názoru je nejlepší publikací, která se věnuje tomu, jak být dobrým obchodníkem, kniha s názvem „Největší obchodník na světě“ od autora Oga Mandina. Jedná se o moudrost deseti starobylých svitků, díky kterým můžeme změnit svůj život. Nejedná se pouze o moudrosti směřované k obchodníkům, tuto knihu můžeme brát také jako duchovní učení i pro ostatní profese, tedy pro všechny lidi na světě. Myšlenku celé knihy nejvíce vystihuje následující:

„Vytrvám, dokud neuspěji. Nepřišel jsem na tento svět pro porážku a v mých žilách nekoluje neúspěch. Nejsem ovce, která čeká, až ji pastýř pobídne. Jsem lev a s ovceři odmítám mluvit, kráčet i spát. Mým osudem nejsou jatka nezdaru. Vytrvám, dokud neuspěji.“²²

Doporučuji tuto publikaci každému člověku, který si není jistý sám sebou, svým vzděláním, svými schopnostmi i dovednostmi. Knížka je velmi povznášející a přináší člověku nutnost zamyslet se nad vlastním životem.

---

²² Mandino, O.: Největší obchodník na světě, PRAGMA, Praha 1994, ISBN 80-7176-057-9

5 Závěr

Po shrnutí veškerých úvah vznikajících při psaní mé bakalářské práce jsem došla k závěru, že ačkoliv každá profese má svůj etický kodex, nejdůležitějšími zásadami jsou zásady, které si neseme z dětství. Pokud nás rodiče vychovali k pokoře, k etickému a morálnímu jednání, nepotřebujeme mít před sebou manuál pro chování při výkonu profese. Na druhou stranu, v případě, že se v tomto ohledu vymykáme klasickým měřítkům společnosti, ani etický kodex nám nedopomůže k tomu, abychom se chovali eticky.

Také jsem si povšimla několika rozdílů mezi jednotlivými etickými kodexy. Zatímco lékaři mají zcela striktně vymezena práva a povinnosti při výkonu svého povolání, pracovníci ve veřejných službách už mají mnohem větší volnost. Po porovnání těchto dvou kodexů s etickým kodexem obchodních konzultantů jsem došla k závěru, že ačkoliv se obchodní konzultanti denně setkávají s novými lidmi, s vysoce postavenými klienty, mají také největší možnost volby chování při jednání. Existují pravidla pro chování v jednotlivých společnostech či skupinách společností, avšak na schůzce jedná každý obchodní konzultant dle svého nejlepšího vědomí a svědomí, ale také do komunikace s klientem přidává část své osobnosti. U některých obchodníků to není to nejvhodnější řešení. Zatímco někteří se chovají asertivně a jednají s klientem na úrovni, znám i obchodníky, kteří nedodržují ani základní pravidla v oblékání, nosí výstřední účesy, velké řetízky. Musím říci, že mi připadá, že tyto případy nejsou v souladu s etickým kodexem, na druhou stranu, pokud klient odmítne spolupráci se společností kvůli oděvu obchodního konzultanta, ani toto není etické.

Musím také říci, že si nejsem vědoma toho, kdo jednotlivé etické kodexy vytváří. Někdy je to společnost, někdy vláda, jindy organizace, které se konkrétní etický kodex týká. Dle mého názoru by měli vytvářet etické kodexy lidé, kteří tomu opravdu rozumějí. Nedovedu si totiž vysvětlit, jak se může do etického kodexu dostat požadavek, že v pátek se má chodit do práce v ležérním oblečení. Zde se zase střetávám s etickým a neetickým chováním, neboť takovéto nařízení mi etické nepřipadá. Je na svobodné volbě člověka, zda se v pátek chce či nechce hezky obléci.

Je pošetilé myslet si, že lidé, kteří vytvářejí etické normy pro ostatní profese, sdílejí stejný názor jako většina představitelů této profese. Musíme si také uvědomit, že otázka etiky a toho, co je či není etické, se s časem mění. Není tomu dávno, co bylo etické dle dominantní ideologie legitimní diskriminovat ženy. V dnešní době je toto ale neetické, a etickou se zdá být naprostá rovnost mezi muži a ženami. Etické principy tedy často nejsou

slučitelné a etickou úlohou je rozhodnout konflikt.²³

Jednotlivé profese jsou si vědomy toho, jak velký význam má lidský vztah k ostatním osobám, proto jsou vytvořeny určité etické zásady pro každou profesi. Některé požadavky etických kodexů jsou přehnaně idealistické a nesplnitelné, avšak stále mohou být určitou motivací pro zástupce té které profese. Jiné požadavky etických kodexů jsou ale závazné, a je potřeba se jimi řídit. S některými požadavky můžeme vést vnitřní boj, můžeme si být vědomi své nedokonalosti a neschopnosti se těmito požadavky řídit, ale naší povinností je, abychom se tomu postavili a pokusili se překonat naše předsudky.

Nyní bych ráda zhodnotila, zda se mi podařilo potvrdit hypotézu, kterou jsem si v úvodu psaní bakalářské práce vytvořila, a to sice, že „všichni zaměstnavatelé i zaměstnanci vnímají etický kodex jako nutné pravidlo, které je třeba dodržovat“. Po prozkoumání všech skutečností i po nahlédnutí do praxe musím hypotézu jednoznačně potvrdit. Všichni zaměstnavatelé i zaměstnanci vnímají etický kodex jako nutné pravidlo, které je třeba dodržovat, avšak někdy nastane situace, kdy to není z určitého hlediska možné. Takovým případům by se měl hlavně každý zaměstnanec vyvarovat, neboť v případě, že se jedná o závazný etický kodex, může dostat od zaměstnavatele výpověď z důvodu překročení závazných pravidel.

Závěrem bych chtěla říci, že je, dle mého názoru, naprosto nezbytné, aby byli lidé již od dětství vedeni k zamyšlení se nad tím, co je či není etické, aby později nemuseli bojovat s předsudky vůči jednotlivým etickým kodexům, se kterými se v běžném životě budou neustále setkávat ať už v psané či pouze imaginární formě.

---

²³ Chapman, R. A.: Etika ve veřejné službě pro nové tisíciletí, Sociologické nakladatelství, Praha 2000, ISBN 80-86429-14-8

Seznam použité literatury

Publikace

Bc. Eva Hejdová: Bakalářská práce Informovaný souhlas pacienta a provádění léčebné péče bez souhlasu pacienta, 2010

Bláha, I. A.: Ethika jako věda – Úvod do dějin a theorie mravnosti – ATLANTIS,
ISBN 80-7108-023-3

Bláha, J., Dytrt, Z.: Manažerská etika, Management Press, Praha 2003, ISBN 80-7261-084-8

Buriánek, J.: Lékařské tajemství, zdravotnická dokumentace a související právní otázky –
Linde Praha, a. s. – Právnícké a ekonomické nakladatelství a knihkupectví
Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka 2005, ISBN 80-7201-544-3

Chapman, R. A.: Etika ve veřejné službě pro nové tisíciletí, Sociologické nakladatelství,
Praha 2000, ISBN 80-86429-14-8

Kárníková, J.: Etika v podnikání a řídicí práci, VŠE v Praze, Praha 1997,
ISBN 80-7079-524-7

Mandino, O.: Největší obchodník na světě, PRAGMA, Praha 1994, ISBN 80-7176-057-9

Robinson, D., Garratt, Ch.: Etika, Portál, s. r. o., Praha 2004, ISBN 80-7178-941-0

Ruiz, M. D.: Čtyři dohody, PRAGMA, Praha 2001, ISBN 80-7205-826-6

Steinmann, H., Löhr, A.: Základy podnikové etiky, Victoria Publishing, Praha 1995,
ISBN 80-85865-56-4

Stolínová, J., Mach, J.: Právní odpovědnost v medicíně; Galén; Praha, 1998, str. 212

Vaněk, J.: Principy obecné, ekonomické a informační etiky, Epolex Bohemia, Praha 2005,
ISBN 80-86861-54-6

Vondráček, L.: Právní předpisy nejen pro hlavní, vrchní, staniční sestry, Grada 2005,
ISBN 80-247-1198-2

Právní úprava

Listina základních práv a svobod, 2/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Úmluva na ochranu lidských práv a důstojnosti lidské bytosti v souvislosti s aplikací biologie a medicíny: Úmluva o lidských právech a biomedicíně, 96/2001 Sb.m.s.

Zdroje online

Lepší firma online, image obchodníka

<http://www.lepsi-firma.cz/image?437acc40> [2011-03-31]

Lepší firma online, obchodnické desatero

<http://www.lepsi-firma.cz/obchodnicke-desatero> [online 2011-03-30]

Etický kodex pracovníků ve veřejné službě online

<http://www.senice.cz/senice/index.php?clanek=10> [online 2011-03-31]

MUDr. Zbyněk Mlčoch online

http://www.zbynekmlcoch.cz/info/administrativa/eticky_kodex_ceske_lekarske_komory_kompletni_zneni.html [online 2011-03-29]

Obečné informace o etice a etických kodexech online

<http://deutsch-kgb.wz.cz/soubory/profesnietikakgb.htm> [cit. 2011-03-26]

Otevřená encyklopedie Wikipedia, Etický kodex online

http://cs.wikipedia.org/wiki/Etický_kodex [cit. 2011-03-27]

Otevřená encyklopedie Wikipedia, Etika online

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Etika> [cit. 2011-03-25]

Otevřená encyklopedie Wikipedia, Morálka online

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Morálka> [cit. 2011-03-25]

Dreamlife online

<http://www.dreamlife.cz/pokora-moudrost-nabyta-opravdovym-uspechem/article.html?id=864> [cit. 2011-03-26]

Otevřená encyklopedie Wikipedia, Etiketa online

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Etiketa> [cit. 2011-03-25]

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Etický kodex České lékařské komory

Příloha 2: Kodex etiky zaměstnanců ve veřejné správě

Příloha 3: Učitelův etický kodex

Příloha 4: Řízený rozhovor s pracovníkem IT ve společnosti ČEKIA

Příloha 5: Řízený rozhovor se specialistou klientských aplikací společnosti ČEKIA

ETICKÝ KODEX ČESKÉ LÉKAŘSKÉ KOMORY

Obecné zásady

§ 1

- (1) Stavovskou povinností lékaře je **péče o zdraví jednotlivce i celé společnosti v souladu se zásadami lidskosti, v duchu úcty ke každému lidskému životu od jeho počátku až do jeho konce** a se všemi ohledy na důstojnost lidského jedince.
- (2) Úkolem lékaře je **chránit zdraví a život, mírnit utrpení** a to bez ohledu na národnost, rasu, barvu pleti, náboženské vyznání, politickou příslušnost, sociální postavení, sexuální orientaci, věk, rozumovou úroveň a pověst pacienta či osobní pocity lékaře.
- (3) Lékař **má znát zákony a závazné předpisy platné pro výkon povolání a tyto dodržovat**. S vědomím osobního rizika se nemusí cítit být jimi vázán, pokud svým obsahem nebo ve svých důsledcích narušují lékařskou etiku či ohrožují základní lidská práva.
- (4) Lékař je **povinen být za všech okolností ve svých profesionálních rozhodnutích nezávislý a odpovědný**.
- (5) Lékař uznává **právo každého člověka na svobodnou volbu lékaře**.

Lékař a výkon povolání

§ 2

- (1) Lékař v rámci své odborné způsobilosti a kompetence **svobodně volí a provádí ty preventivní, diagnostické a léčebné úkony, které odpovídají současnému stavu lékařské vědy a které pro nemocného považuje za nejvýhodnější**. Přitom je **povinen respektovat v co největší možné míře vůli nemocného** (nebo jeho zákonného zástupce).
- 2) Každý lékař je povinen v **případech ohrožení života a bezprostředního vážného ohrožení zdraví neodkladně poskytnout lékařskou pomoc**.
- (3) Lékař **musí plnit své povinnosti v situacích veřejného ohrožení a při katastrofách přírodní nebo jiné povahy**.
- (4) Lékař **má právo odmítnout péči o nemocného z odborných důvodů nebo je-li pracovně přetížen, nebo je-li přesvědčen, že se nevytvořil potřebný vztah důvěry mezi**

ním a pacientem. Je však povinen **doporučit, a v případě souhlasu zajistit vhodný postup** v pokračování [léčby](#).

(5) Lékař **nemůže být donucen k takovému lékařskému výkonu nebo spoluúčasti na něm, který odporuje jeho svědomí.**

(6) Lékař **nesmí předepisovat léky, na něž vzniká závislost nebo které vykazují účinky dopingového typu, k jiným než léčebným účelům.**

(7) Lékař u **nevléčitelně nemocných a umírajících účinně tiší bolest, šetří lidskou důstojnost a mírní utrpení. Vůči neodvratitelné a bezprostředně očekávané smrti však nemá být cílem lékařova jednání prodlužovat život za každou cenu.**

Eutanazie a asistované suicidium nejsou přípustné.

(8) U transplantací se lékař **řídí příslušnými předpisy.** Odběru tkání a orgánů nesmí být zneužito ke komerčním účelům.

(9) Lékař je v zájmu pacienta povinen **důsledně zachovávat lékařské tajemství, s výjimkou případů, kdy je této povinnosti souhlasem pacienta zbaven, nebo když je to stanoveno zákonem.**

(10) Lékař, který vykonává své povolání, je **povinen odborně se vzdělávat.**

(11) Lékař je povinen při výkonu povolání **vést a uchovávat řádnou dokumentaci písemnou nebo jinou formou.** Ve všech případech je nutná **přiměřená ochrana znemožňující změnu, zničení nebo zneužití.**

(12) Lékař **nesmí své povolání vykonávat formou potulné praxe.**

(13) Lékař **nesmí sám nebo po dohodě s jinými ordinovat neúčelné léčebné, diagnostické a jiné úkony ze zjištěných motivů.** V rámci své pravomoci **nesmí poskytovat odborně neodpovídající vyjádření, z nichž by plynuly občanům neoprávněné výhody.**

(14) Pokud lékař **doporučuje ve své léčebné praxi léky, léčebné prostředky a zdravotní pomůcky, nesmí se řídit komerčními hledisky, ale výhradně svým svědomím a prospěchem pacienta.**

(15) Lékař se podle svého uvážení **účastní na prezentaci a diskusi medicínských témat na veřejnosti, v tisku, v televizi, rozhlasu, musí se však vzdát individuálně cílených lékařských rad a doporučení ve svůj soukromý prospěch.**

(16) Lékař se **musí zdržet všech nedůstojných aktivit, které přímo nebo nepřímo znamenají propagaci nebo reklamu jeho osoby a lékařské praxe a ve svých důsledcích jsou agitační činnosti, cílenou na rozšíření klientely.** Nesmí rovněž tyto aktivity iniciovat prostřednictvím druhých osob.

(17) Nový způsob léčení je možné použít u nemocného až po dostatečných biologických zkouškách, za podmínek dodržení Helsinské konvence a Norimberského kodexu, pod přísným dohledem a pouze tehdy, pokud pacienta nepoškozuje.

(18) Lékař si má být vědom své občanské úlohy i vlivu na okolí.

Lékař a nemocný

§ 3

(1) Lékař plní vůči každému nemocnému své profesionální povinnosti. Vždy **včas a důsledně** zajistí **náležitá léčebná opatření, která zdravotní stav nemocného vyžaduje.**

(2) Lékař se k nemocnému chová **korektně, s pochopením a trpělivostí a nesníží se k hrubému nebo nemravnému jednání.** Bere ohled na práva nemocného.

(3) Lékař se má vzdát **paternalitních pozic v postojích vůči nemocnému a respektovat ho jako rovnocenného partnera** se všemi občanskými právy i povinnostmi, včetně **zodpovědnosti za své zdraví.**

(4) Lékař je **povinen pro nemocného srozumitelným způsobem odpovědně informovat jeho nebo jeho zákonného zástupce o charakteru onemocnění, zamýšlených diagnostických a léčebných postupech včetně rizik, o uvažované prognóze a o dalších důležitých okolnostech, které během léčení mohou nastat.**

(5) **Zadržení informací o nepříznivé diagnóze nebo prognóze je možné individuálně v zájmu nemocného dle úvahy a svědomí lékaře.** V těchto případech **by měl lékař, pokud nemocný neurčil jinak, informovat rodinné příslušníky pacienta nebo osoby jemu blízké.**

(6) **Lékař nesmí zneužít ve vztahu k nemocnému jeho důvěru a závislost jakýmkoliv způsobem.**

Vztahy mezi lékaři

§ 4

(1) Základem vztahů mezi lékaři je **vzájemně čestné, slušné a společensky korektní chování spolu s kritickou náročností, respektováním kompetence a přiznáním práva na odlišný názor.**

(2) Lékař v zájmu své stavovské cti i s ohledem na pověst lékařské profese **nesmí podceňovat a znevažovat profesionální dovednosti, znalosti i poskytované služby**

jiných lékařů, natož používat ponižujících výrazů o jejich osobách, komentovat nevhodným způsobem činnost ostatních lékařů v přítomnosti nemocných a nelékařů.

(3) Lékař kolegiálně spolupracuje s těmi lékaři, kteří současně nebo následně vyšetřují či léčí stejného pacienta. Předává-li z důvodných příčin nemocného jinému lékaři, musí mu odevzdat zjištěné nálezy a informovat ho o dosavadním průběhu léčby.

(4) Lékař je povinen požádat dalšího nebo další lékaře o konzilium vždy, když si to vyžádají okolnosti a nemocný souhlasí. Je právem lékaře navrhnout osobu konzultanta. Závěry konziliárního vyšetření mají být dokumentovány zásadně písemnou formou a je povinností o nich informovat nemocného, se zvláštním důrazem tehdy, pokud se názory lékařů liší, a je právem lékaře vzdát se dalšího léčení, pokud se nemocný přikloní k jinému názoru konzultanta.

(5) Lékař musí svou praxi vykonávat zásadně osobně. Zastupován může být jen dočasně a to lékařem vedeným v seznamu České lékařské komory a splňujícím potřebné odborné předpoklady.

Lékař a nelékař

§ 5

(1) Lékař spolupracuje se zdravotními pracovníky vyškolenými v různých specializovaných činnostech. Pověří-li je diagnostickými nebo léčebnými úkoly a dalšími procedurami, musí se přesvědčit zda, jsou odborně, zkušenostmi i zodpovědností způsobilí tyto úkony vykonávat.

(2) Lékaři není dovoleno vyšetřovat nebo léčit s osobou, která není lékařem a nepatří k zdravotnímu personálu. Tyto osoby nesmějí být přítomny ani jako diváci při lékařských výkonech. Výjimkou z uvedených zásad jsou osoby, které se u lékaře vzdělávají, nebo pracují v lékařských oborech a dalších osob s jejichž přítomností pacient souhlasí, pokud není lékařsky zdůvodněných námitek.

§ 6

Účinnost

Tento Etický kodex České lékařské komory nabývá účinnost dne 1. 1. 1996.

Kodex etiky zaměstnanců ve veřejné správě

Preambule

Základními hodnotami, které má každý zaměstnanec veřejné správy ctít a vytvářet tak základ pro vybudování a udržení důvěry veřejnosti, jsou zákonnost při rozhodování a rovný přístup ke všem fyzickým i právnickým osobám. Zaměstnanec veřejné správy má zájem na efektivním výkonu veřejné správy, a proto si dalším vzděláváním prohlubuje svoji odbornost. Účelem Kodexu je podporovat žádoucí standardy chování zaměstnanců ve veřejné správě a informovat veřejnost o chování, jež je oprávněna od zaměstnanců ve veřejné správě očekávat.

Článek 1 Základní ustanovení

1. Kodex je doporučením pro zaměstnance správních úřadů a pro zaměstnance územních samosprávných celků (dále jen „zaměstnanec“).
2. Zaměstnanec vykonává svou práci ve shodě s Ústavou České republiky, zákony a dalšími právními předpisy a zároveň činí vše nezbytné pro to, aby jednal v souladu s ustanoveními Kodexu.

Článek 2 Obecné zásady

1. Výkon veřejné správy je službou veřejnosti, zaměstnanec ji vykonává na vysoké odborné úrovni, kterou si studiem průběžně prohlubuje, s nejvyšší mírou slušnosti, porozumění a ochoty a bez jakýchkoli předsudků.
2. Zaměstnanec jedná korektně s ostatními zaměstnanci úřadu i se zaměstnanci jiných úřadů veřejné správy.
3. Zaměstnanec činí rozhodnutí a řeší záležitosti objektivně na základě jejich skutkové podstaty, přihlížející pouze k právně relevantním skutečnostem, a bez zbytečných průtahů. Nejedná svévolně k újmě jakékoliv osoby, skupiny osob nebo orgánu či složky právnické osoby, ale naopak prosazuje práva a oprávněné zájmy občanů.

Článek 3 Střet zájmů

1. Zaměstnanec nepřipustí, aby došlo ke střetu jeho soukromého zájmu s jeho postavením jako zaměstnance ve veřejné správě. Soukromý zájem zahrnuje jakoukoliv výhodu pro něj, jeho rodinu, blízké a příbuzné osoby a právnické nebo fyzické osoby, se kterými měl nebo má obchodní nebo politické vztahy.
2. Zaměstnanec se neúčastní žádné činnosti, která se neslučuje s řádným výkonem jeho pracovních povinností nebo tento výkon omezuje.
3. Pokud si není zaměstnanec jist, zda jde o činnost slučitelnou s jeho podílem na výkonu veřejné správy, projedná záležitost se svým nadřízeným.

Článek 4 Politická nebo veřejná činnost

1. Zaměstnanec jedná při výkonu veřejné správy politicky nestranným způsobem.
2. Zaměstnanec nebude vykonávat takovou politickou nebo veřejnou činnost, která by mohla narušit důvěru občanů v jeho schopnost nestranně vykonávat své služební povinnosti.

Článek 5 Dary a jiné nabídky

1. Zaměstnanec nevyžaduje ani nepřijímá dary, úsluhy, laskavosti, ani žádná jiná zvýhodnění, která by mohla ovlivnit nebo zdánlivě ovlivnit rozhodování ve věci, narušit profesionální přístup k věci, nebo která by bylo možno považovat za odměnu za práci, která je jeho povinností.
2. Zaměstnanec nedovolí, aby se v souvislosti se svým zaměstnáním ve veřejné správě dostal do postavení, ve kterém je zavázán oplatit prokázanou laskavost, nebo které jej činí přístupným nepatřičnému vlivu jiných osob.
3. Pokud je zaměstnanci v souvislosti s jeho zaměstnáním ve veřejné správě nabídnuta jakákoli výhoda, odmítne ji a o nabídnuté výhodě informuje svého nadřízeného.
4. Zaměstnanec se v soukromém životě vyhýbá takovým činnostem, chování a jednání, které by mohlo snížit důvěru ve veřejnou správu v očích veřejnosti, nebo dokonce zavdat příčinu k vydírání zaměstnance v důsledku jeho jednání v rozporu s právními předpisy nebo etickými normami.

Článek 6 Zneužití úředního postavení

1. Zaměstnanec nevyužívá výhody vyplývající z jeho postavení, ani informace získané při výkonu veřejné správy pro svůj soukromý zájem. Je jeho povinností vyhnout se konfliktům zájmů i předcházet takovým situacím, které mohou podezření z konfliktu zájmů vyvolat.
2. Zaměstnanec nenabízí ani neposkytuje žádnou výhodu jakýmkoliv způsobem spojenou s jeho postavením ve veřejné správě, pokud to zákon neumožňuje.
3. Zaměstnanec neuvádí vědomě v omyl ani veřejnost ani ostatní zaměstnance v úřadu.
4. S informacemi získanými při výkonu veřejné správy zaměstnanec nakládá s potřebnou důvěrností a poskytuje jim příslušnou ochranu. Přihlíží přitom náležitě k právu veřejnosti na přístup k informacím v rozsahu daném příslušnými zákony.

Článek 7 Oznámení nepřipustné činnosti

1. Zaměstnanec vynakládá veškeré úsilí, aby zajistil maximálně efektivní a ekonomické spravování a využívání finančních zdrojů, zařízení a služeb, které mu byly svěřeny. V případě, že zjistí ztrátu nebo újmu na majetku ve státním vlastnictví nebo na majetku ve vlastnictví územních samosprávných celků, podvodné či korupční jednání, oznámí tuto skutečnost nadřízenému vedoucímu zaměstnanci, popřípadě příslušnému orgánu činnému v trestním řízení.

2. V případě, že je zaměstnanec požádán, aby jednal v rozporu s právní úpravou, nebo způsobem, který představuje možnost zneužití úřední moci, odmítne takové jednání a oznámí tuto skutečnost svému nadřízenému

UČITELSKÝ ETICKÝ KODEX

Učitel'ský etický kodex se skládá z obecných norem profesní morálky učitele a z etických norem vztahů učitele k jiným subjektům.

Profesní morálka učitele zahrnuje znalost práva a povinností svého povolání, i akademickou svobodu.

Etické normy vztahů učitele k jiným subjektům ohraničují veškeré vztahy, které učitel při výkonu svého povolání navazuje. Jedná se o vztahy se žáky, s rodiči či zákonnými zástupci, s kolegy, s vedením školy, s celou společností, i s dalšími učiteli.

1. vztah UČITEL – ŽÁK

- Učitel je povinen:
- dbát o dobro žáků
  - vycházet z úmluvy o právech dítěte
  - uplatňovat hledisko spravedlnosti
  - uplatňovat hledisko úcty a respektu
  - uplatňovat hledisko cílevědomosti
  - vyžadovat kázeň a disciplinovanost, důslednost
  - uplatňovat hledisko empatie

2. vztah UČITEL – RODIČ/ZÁKONNÝ ZÁSTUPCE

- Učitel je povinen:
- respektovat právo rodiny na takovou výchovu a vzdělání, které jsou v souladu s jejími náboženskými a etnickými hodnotami či tradicemi
  - vůči rodičům zachovávat zásady etické komunikace
  - umožnit rodičům podílet se na životě školy (výchovné a vzdělávací projekty)
  - pravidelně a aktuálně informovat o prospěchu žáka
  - poskytovat informace o institucích a profesionálech

3. vztah UČITEL – KOLEGA

- vědomí sounáležitosti
- x rivalita, pletichaření, nedůvěra
- nepřisuzovat nepedagogickým pracovníkům menší míru důstojnosti
- zachovávat profesionální tajemství

4. vztah UČITEL – VEDENÍ ŠKOLY

- právo nepodporovat projekt školy, který je v rozporu s potřebami žáků
- povinnost reprezentovat dobré jméno školy
- spolupracovat s dalšími orgány ve školství

5. vztah UČITEL – SPOLEČNOST

- povinen uplatňovat svou odpovědnost vůči společnosti
- zachovávat jednotu učitelského a občanského postoje – závisí na stupni profesionality učitele

6. vztah UČITEL – UČITEL

- nárok na sebevzdělávání
- aplikační schopnost (umět aplikovat vědomosti v praxi, umět učit)
- flexibilita (přizpůsobit se potřebám žáků)
- sebereflexe a sebekritika
- posilování sebedůvěry

7. Učitelé se věnují povolání s plným nasazením

Kontrast s nízkým finančním ohodnocením a společenskou prestiží povolání.

8. Učitelé si mají osvojit a udržet vysoký stupeň profesní zdatnosti

Nutné neustálé další vzdělávání.

9. Učitelé se snaží zlepšovat své metody

Sledovat vývoj nových metod a porovnávání, popř. nahrazování vlastních novými

10. Učitelé neustále rozvíjejí svou schopnost sebereflexe a sebekritiky

Řízený rozhovor s pracovníkem IT ve společnosti ČEKIA

Má nebo měla Čekia někdy sepsaný etický kodex?

Společnost, ve které pracuji, nemá žádný etický kodex. Pokud etický kodex existuje, tak jsem s ním nebyl seznámen.

Setkal ses v jiné oblasti s etickým kodexem?

V předchozím zaměstnání jsem se setkal etickým kodexem. Byla to logistická společnost a ona definovala ve svém kodexu jak přistupovat ke svým zákazníkům stávajícím a potenciálně novým.

Co by pracovníci IT ve firmě měli?

IT pracovníci plní v každé společnosti klíčovou úlohu pro chod společnosti. V dnešní době kdy je vše závislé na Informačních technologiích je očekáváno od IT pracovníků maximálně support všeho SW, který je potřebný pro ostatní zaměstnance společnosti. Pomoc pracovníků IT by se neměla týkat pouze SW, ale i uživatelů, který s tímto SW pracují.

Co by neměli?

Existují mylné představy, že pracovníci IT nemají co na práci. Myslím si, že pracovníci IT by neměli potvrzovat lidem tuto myšlenku a svojí prací by měli dávat najevo, že se lidé v této teorii mýlí.

Co považuješ za největší přestupek?

Největší přestupek? Je spousta přestupků, které netoleruji. Ono je to závislé, ke které činnosti je tato otázka myšlena. Pokud se zaměřím na pracovní přestupek, tak si myslím, že to je: Krádež věcí. Na základě tohoto přestupků zmizí důvěra na pracovišti mezi lidmi.

Řízený rozhovor se specialistou klientských aplikací společnosti ČEKIA

Má nebo měla Čekia někdy sepsaný etický kodex?

ČEKIA má od svého vzniku v roce 1995 zpracovány základní dokumenty vyžadované legislativou (týkající se bezpečnosti práce, požárních předpisů ap.) a nezbytné vnitropodnikové směrnice (týkající se pracovní doby, nároku na stravenky, příspěvku na penzijní připojištění ap.), vzhledem k její velikosti (cca 25-30 zaměstnanců) však nikdy nedošlo k vytvoření obecných dokumentů, jako jsou vize, mise nebo etický kodex. Jedním z mála obecně používaných materiálů je snad grafický manuál pro práci s logem, know-how je do značné míry závislé na vědomostech a zkušenostech jednotlivých zaměstnanců a manažerů, písemná dokumentace se zpracovává pouze u programátorských činností.

ČEKIA tak přejímá některé dokumenty svého švédského vlastníka, společnosti Bisnode. Bisnode byl založen v roce 1989 a díky četným akvizicím aktuálně působí v 17 státech Evropy, ČEKIA se členem skupiny stala v létě 2007. Kvůli neúspěšnému pokusu o vstup na švédskou burzu došlo před 2 lety v rámci skupiny Bisnode k řadě změn – spolu se změnou organizační struktury (z původních 5 obchodních jednotek, kde ČEKIA spadala do části Credit & Risk Information s centrálou v Londýně, na v současnosti 4 regiony včetně regionu Střední Evropa) došlo i ke změně strategie a z původního investora do zavedených lokálních značek se role Bisnode posunula více do role spojující firmy. Bisnode od roku 2009 upravil mj. svůj vizuální styl a posílil komunikaci navenek i dovnitř firmy. Veřejně publikovanými dokumenty tak jsou vize (být vedoucím poskytovatelem digitálních hospodářských informací v Evropě), mise (pomáhat zákazníkům maximalizovat jejich tržby, minimalizovat jejich obchodní rizika a dělat lepší obchodní rozhodnutí), strategie nebo organizační struktura, interními materiály například korporátní IT strategie, finanční manuál, informační bezpečnostní politika nebo etický kodex.

Etický kodex Bisnode v rozsahu cca 9 normostran má následující části: Úvod (jak číst a používat tento dokument), Odpovědnost na trhu (ochrana osobních údajů; dodržování všech zákonů, pravidel a předpisů; účetnictví a finanční výkaznictví; tvrdá ale korektní hospodářská soutěž; komunikace a finanční informace), Odpovědnost na pracovišti (spokojení zaměstnanci a dobré pracovní prostředí; zvládání konfliktů zájmů; zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví; dobré vedení; ochrana majetku), Odpovědnost vůči

společnosti (naše povinnosti jako zodpovědných firemních „občanů“) a Odpovědnost k životnímu prostředí (ochrana životního prostředí).

Setkal ses v jiné oblasti/společnosti s etickým kodexem?

Etický kodex zpracovávají spíše velké společnosti, často nadnárodního rozsahu, které mívají v rámci své organizační struktury vytvořena oddělení vnější a vnitřní komunikace, často se vytvářejí korporátní dokumenty v rámci řízení skupin. Forma dokumentu může být různá, v uvedeném příkladu společnosti Bisnode se jedná o 16stránkovou brožuru formátu A5, dostupnou v rámci firemního intranetu. Oproti tomu v zasedacích místnostech společnost Asseco Central Europe, a.s. (dříve PVT) můžete vedle certifikátů společnosti Microsoft narazit na zarámované jednostranné letáky definující misi, vizi a etický kodex. Na svých www stránkách má odkazy na etické kodexy České bankovní asociace například GE Money Bank. Je tak na společnosti, zda svůj etický kodex směřuje k zaměstnancům nebo jej prezentuje i navenek jako součást svojí firemní kultury a zda se jedná o jednoduchý heslovitý leták nebo podrobnější příručku.

Co by pracovníci IT ve firmě měli?

Povinnosti pracovníků IT v rámci skupiny Bisnode řeší vedle etického kodexu částečně i samostatná IT strategie a manuál informační bezpečnosti, které upřesňují povinnosti zaměstnanců vůči vlastní firmě.

Odpovědnost na trhu

Pracovníci musejí dodržovat platné zákony a předpisy, zejména používat výhradně legální software (servery, PC), dodržovat autorská práva (zpracovávaná data, obrázky), při zpracování dat dbát na ochranu osobních údajů (rodná čísla se převádějí na datum narození).

Odpovědnost na pracovišti

Informační společnost je závislá na dobrém fungování vnitřní infrastruktury, kdy jakýkoliv výpadek omezí či znemožní práci ostatních zaměstnanců. Zejména s funkčností tiskáren má ČEKIA dlouhodobé problémy, způsobující nespokojenost ostatních zaměstnanců.

V oblasti ochrany zdraví se pak jedná o dodržování bezpečnosti práce při práci s kabelovými rozvody a elektrickými přístroji.

Odpovědnost vůči společnosti

Pracovníci IT jsou zodpovědní za ochranu veškerých firemních dat (poskytované produkty a služby, informace o klientech a smluvní dokumentace, účetnictví, personální data, e-mailová korespondence, interní síť, webové stránky,...), plánování rozvoje infrastruktury a výběr efektivních technologií. Důležitá je především ochrana interních informací; obecně se uvádí, že největší škody nezpůsobují útoky zvenčí nebo externí dodavatelé, ale způsobují je vlastní zaměstnanci (z nedbalosti nebo pro vlastní potřebu).

Odpovědnost k životnímu prostředí

Veškerá použitá elektronika patří mezi nebezpečný odpad, který musí být ekologicky zlikvidován. Stejně tak jsou zaměstnanci vedeni k třídění ostatního odpadu (papír, plasty, sklo). V celé budově se používají zářivky, velkou spotřebu energie však mají všudypřítomné počítače a klimatizace.

Co by neměli?

Pracovníci by měli být dobře seznámeni se všemi předpisy a etickým kodexem a neměli by vědomě či dokonce z donucení tato pravidla porušovat. Jedním z nástrojů může být pravidelné proškolení a viditelná přítomnost vytištěného etického kodexu na pracovišti a možnost odvolat se na něj. V rámci společnosti ČEKIA formálně existuje kontaktní osoba, jejímž prostřednictvím mohou zaměstnanci anonymně směřovat svoje názory managementu, tato možnost ale není využívána, pracovníci spíše komunikují přímo.

Co považuješ za největší přestupek?

Největší přestupek je, když jeden nerespektuje druhého. Nejvíce člověku ublíží někdo, na kom mu záleží.